

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 13

София, сбота, 21 ноемврий

1931 г.

14. заседание

Петък, 20 ноемврий 1931 година.

(Открито от председателя А. Малинов в 16 ч. 45 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	253	ника за вътрешния ред формалности по отношение гласуването	254
Съобщения от председателя, че ще се сложат по реда си на дневен ред:		Законопроекти:	
1) принципа на въпрос: може ли или не може да идва в залата на Събрания народния представител, чийто избор е касиран отчасти	253	1) за изменение и допълнение закона за събиране прѣжитѣ данѣци. (Трето четене)	254
2) принципа на въпрос: какви сѣ послѣствията, ако при единъ вотъ на Народното събрание не сѣ спазени предвиденитѣ въ правил-		2) за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени. (Второ четене — продължение докладването и разискване)	255
		Дневен редъ за следващото заседание	268

Председателъ: (Звъни) Понеже има предвидения по правилника кворумъ, обявявамъ заседанието на Събрание за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ народни представители: Атанасовъ Русенъ, Бойчиновъ Михаилъ, Василевъ Григоръ, Василевъ Иванъ, Данаиловъ Георги, Даскаловъ Стефанъ, Джабарски Стоянъ, Димитровъ д-ръ Димитъръ, Димитровъ Захари, Димитровъ Коста Желевъ, Дичевъ Петко, Домузчиевъ Василь, Желябовъ Жеко, Илиевъ Стойко, Казанаклиевъ Георги, Капитановъ Анастасъ, Колевъ Петко Пеневъ, Кондаковъ Александъръ, Косачевъ Йорданъ, Лоловъ Сава, Ляпчевъ Андрей, Маринчевъ Георги, Марковъ Цоло, Мирски Христо, Митовъ Генко, Орозовъ Александъръ, Петковъ Петко, Петровъ Никола, Поповъ Еню, Пѣдаревъ Никола, Русиновъ Костадинъ, Сапунджиевъ Никола, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Статевъ Христо, Такевъ д-ръ Владимиръ, Тонковъ Тодоръ, Христовъ Александъръ, Христовъ Димитъръ, Христовъ Трайко, Цанковъ Александъръ, Цановъ д-ръ Асенъ, Цановъ Стефанъ, Циганчевъ Анастасъ, Чернооковъ Георги и Якимовъ Тодоръ)

Съобщавамъ на Събраниято, че председателството е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Борисъ Ецовъ — 2 дена;
 На г. Петко Стоевъ — 2 дена;
 На г. Николай Алексиевъ — 2 дена;
 На г. х. Георги х. Петковъ — 1 день и
 На г. Сава Лоловъ — 3 дни.

Съобщавамъ на г. г. народнитѣ представители. . .

С. Димитровъ (раб): Г. председателю! Преди дневния редъ искамъ думата.

Председателъ: За какво?

С. Димитровъ (раб): Да направя единъ протестъ

Г. г. народни представители! Въпрѣки протеститѣ, които е правила работническата парламентарна група тукъ противъ хунския походъ на фашистската диктатура следъ убийствата, които станаха на Никола Кофарджиевъ, Христо Кочовъ и Цано Неновъ, завчера пресата съобщава, че още единъ работникъ е разстрелянъ на улицата и, отнесенъ въ обществената безопасност, е билъ подложенъ на инквизиция. Този хунски походъ на фашистската диктатура продължава повсемѣстно изъ цѣлата страна. Следъ ареститѣ и убийствата въ София, последваха такива въ Бургазъ, а тѣй сѣщо и въ Сливенъ, кждето на 17 т. м. е пристигнала цѣлата бургазка обществена безопасност, начело съ инквизитора-палачъ контрареволуционеръ Балдински. . .

Председателъ: (Силно звъни) Не Ви позволявамъ да говорите. Отнемамъ Ви думата.

С. Димитровъ (раб): Ние протестираме противъ този хунски походъ на буржоазната фашистска диктатура. . . (Силно тропане по банкитѣ отъ мнозинството)

Председателъ: Нѣмате думата, г. Димитровъ.

С. Димитровъ (раб): . . . и викаме: долу фашистската диктатура, да живѣе работническата класа! (Рѣжкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателъ: Г. г. народни представители! Съобщавамъ на народното представителство, че по поводъ касиране изборитѣ въ нѣкои общини изъ Фердинандска околия се сложи принципа на въпрос: каква е сѣдбата на народния представител, когато изборътъ му не е касиранъ изцѣло, а само отчасти? Тѣй като този въпросъ е отъ голѣма принципа на важностъ, отъ една страна, и, отъ друга, тѣй като председателството се смѣта за некомпетентно да позволи или да не позволи на такъвъ

единъ народенъ представителъ да бѣде въ залата на Събранието, тоя въпросъ по реда си ще бѣде сложенъ на дневенъ редъ.

Отъ друга страна, по поводъ Пещерския изборъ е направена — какъ да кажа — една контестація отъ двама души народни представители, г. Григоръ Василевъ и г. Стойчо Мошановъ. Съ това тѣхно заявление, по решение на Камарата, председателството се занимава. То намира, че сѣщо се поражда единъ принципиаленъ въпросъ, който надскача компетенцията на председателството и, следователно, то не може да го реши. Въпросътъ е този: какви послѣдствия могатъ да се явятъ отъ факта, че при единъ вотъ на Народното събрание не сѣ били — да предположимъ — спазени формалноститѣ на парламентарния уставъ, на парламентарния правилникъ? И тоя въпросъ, поради неговата важностъ и поради това, че той надскача компетенцията на председателството, сѣщо по реда си ще бѣде сложенъ на дневенъ редъ.

Пристъпваме къмъ разглеждане на първа точка отъ днешния дневенъ редъ: трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данѣци.

Моля г. докладчика да прочете законопроекта.

Замѣстникъ-докладчикъ Н. Йотовъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправкитѣ и прибавкитѣ, приети на второ четене)

Председателъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Допустната е една малка редакционна грѣшка, която ще моля да се поправи.

Въ § 2, първата алинея, се казва: „Ако данѣкътъ се изплати съ закъснение само до единъ месецъ отъ визираниѣ срокове, глобата се намалява съ 2%. Може да стане тѣлкувание, дали отъ горнитѣ глоби се намалява 2%; не е ясенъ текстътъ, затова предлагамъ да се каже: „той“ — данѣкътъ — „се събира само съ 2% глоба“, за да бѣде текстътъ ясенъ и да не става тѣлкувание.

Моля народното представителство да се съгласи съ това измѣнение.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Лазаръ Станевъ.

Л. Станевъ (раб): Г. г. народни представители! Искамъ да направя едно предложение по § 1 отъ настоящия законопроектъ, който се отнася за поземелния данѣкъ. Ако вземемъ бюджета, ще видимъ, че едно отъ най-големитѣ пера на прѣжитѣ данѣци е поземелниятъ данѣкъ. Той е 360 милиона лева, но съ врѣхнинитѣ възлиза надъ 720 милиона лева, и плусъ глобитѣ за закъснение — достига 1 милиардъ лева. Тия 1 милиардъ лева ще се събиратъ изключително отъ беднитѣ и срѣдни селяни, които сѣ болшинството отъ земледѣлцитѣ данѣкоплатци. Като се има предъ видъ, че и косвенитѣ данѣци тоже се плащатъ пакъ отъ това болшинство трудящи се, вижда се трудното положение, въ което се намиратъ селянитѣ при плащането на своя данѣкъ. Освенъ това земледѣлската криза, която всѣка година все повече се задѣлбочава и засилва, донесе спадане на ценитѣ на земледѣлскитѣ произведения до 75% и селянинътъ е изправенъ въ едно тежко положение, въ една невѣзможностъ да си плати данѣка. И заради това виждаме тази грамадна цифра недобори отъ поземелния данѣкъ — 1.147.000.000 л. При събирането на данѣцитѣ сѣщо така виждаме трудноститѣ, съ които се събиратъ тѣ, въ прѣки всички екзекутивни мѣрки: разпродажба на покѣшнина и пр. Вие знаете, че всички села сѣ писнали, особено отъ последното разпореждане на министра на финанситѣ — да се събиратъ недоборитѣ отъ данѣцитѣ. И се стигна дотамъ, както въ с. Крушовица, Орѣховска околия, че бирникътъ, като не е намѣрилъ друго, изнася изъ кѣщата една катуна съ червенъ пиперъ и една дървена лѣжица, за да ги продава на публична продажба. (Рѣкопѣскания отъ работницитѣ)

И. Симеоновъ (д): Това е дѣрта лѣжа. Това сѣ шмекерлъци!

Л. Станевъ (раб): Това е фактъ, станалъ въ с. Крушовица, Орѣховска околия.

И. Симеоновъ (д): Това е една дѣрта лѣжа! Колко струва една катуна пиперъ и една дървена лѣжица?

Л. Станевъ (раб): Плусъ това вземали сѣ една тенекъ, пределката на жената и други предмети.

И. Симеоновъ (д): Кажете кой бирникъ е?

Л. Станевъ (раб): Това е станало въ с. Крушовица, Орѣховска околия.

И. Симеоновъ (д): Добре, ще направимъ провѣрка...

Л. Станевъ (раб): Направете.

И. Симеоновъ (д): ... и ще констатираме лѣжитѣ на младия комунистѣ!

Л. Станевъ (раб): Г. г. народни представители! Ние виждаме стотицитѣ резолюции, които пристигатъ отъ селата; въ тѣхнитѣ искания на първо мѣсто е поставено искането за отмѣняване на поземелния данѣкъ и на всички други данѣци на беднитѣ селяни. Това искане бѣше написано и въ вашата платформа преди изборитѣ. Това вие добре го знаете.

А. Капитановъ (з): Не се ли разпилъ пиперътъ, бе Лазаре?

Л. Станевъ (раб): Ще видишъ, когато отидешъ на село.

Т. Бошнаковъ (з): Това е демагогия!

Л. Станевъ (раб): Така че, при това положение, въ което е поставенъ селянинътъ, той не може да плати данѣка си, особено бедниятъ и срѣдноимотниятъ селянинъ.

А. Капитановъ (з): Защо му е пиперътъ на бирника!

Л. Станевъ (раб): Той го взема, защото министърътъ на финанситѣ нарежда, каквото намѣри вѣщи, да разпродава. Затуй и бирникътъ е взелъ тая катуна пиперъ, тая лѣжица, стари сукмани и пр.

Т. Бошнаковъ (з): Ти като-че-ли не си билъ въ село.

А. Капитановъ (з): Да отиде бирникътъ въ село и да вземе една катуна пиперъ, която струва петъ лева — това е демагогия!

Х. Трайковъ (раб): Той може да е взелъ тази катуна съ пиперъ, за да ви посоли васъ.

Л. Станевъ (раб): Ето защо, г. г. народни представители, ние правимъ предложение за отмѣняване на поземелния данѣкъ на всички селски земледѣлски стопанства, които иматъ годишенъ доходъ до 50.000 л., като на сѣжитѣ закъснитѣ поземелни данѣци заедно съ глобитѣ се анулиратъ. (Възражения отъ мнозинството)

Д-ръ И. Бешковъ (з): Нищо не казвашъ! Ние можемъ да наддаваме въ този случай, щомъ вие предлагате 50.000 л.

А. Капитановъ (з): (Къмъ Л. Станевъ) Ти влизашъ ли вътре? Засѣга ли те това предложение?

Л. Станевъ (раб): Когато се гласува законътъ за картелитѣ, съ който се засѣгатъ интереситѣ на капиталиститѣ, фабрикантитѣ, вие всички сте щедри и вдигате рѣжка, а сега, когато се касае за интереситѣ на селянитѣ, всички възразявате. (Възражения отъ мнозинството) Вие нѣмате монопола да защищавате селянитѣ, защото вие продадохте интереситѣ имъ.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Казвате това, защото вие говорите за галерията, но нѣма кой да Ви чуе.

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ Л. Станевъ) Ти ни кажи какъвъ е данѣкътъ въ Русия.

Л. Станевъ (раб): Съвѣститѣ ви сѣ гузни, затуй сте безпокойни.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Да се запомни, че вие предлагате да се премахнатъ данѣцитѣ до 50 хиляди лева!

Л. Станевъ (раб): Когато се засѣгатъ интереситѣ на картелитѣ, вие вдигате рѣжка, тогава всички сте едино-

душни, а сега, когато се засягат интересите на селяните, всички ръмжите.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Това е демагогия!

Л. Станевъ (раб): Имайки предъ видъ тая невъзможност на селяните да си плащатъ данъците, ние правимъ следното предложение къмъ § 1: (Чете) „Освобождаватъ се отъ поземеленъ данъкъ всички земеделски стопанства съ годишенъ доходъ до 50.000 л.

„На сжщитѣ заксьнѣлитѣ поземелни данъци, заедно съ глобитѣ, се анулиратъ“.

Д-ръ И. Бешковъ (з): Въ сжщностъ Вие нищо не казвате, защото доходътъ на почти всички земеделски стопанства е все подъ 50.000 л.

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ Л. Станевъ) На чужди гробъ недей да плачешъ!

Председателъ: Моля ония г. г. народни представители, които приематъ поправката, направена отъ г. министра на финансите, тъй, както я чухте, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

По § 1 отъ народния представителъ г. Лазаръ Станевъ е направено следното предложение: (Чете)

„Освобождаватъ се отъ поземеленъ данъкъ всички земеделски стопанства съ годишенъ доходъ до 50.000 л.“

„На сжщитѣ заксьнѣлитѣ поземелни данъци, заедно съ глобитѣ, се анулиратъ“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение, да вдигнатъ ржка. Малцинство, Събранието не приема.

Моля г. г. народните представители, които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данъци тъй, както се докладва отъ г. докладчика, заедно съ приетото предложение, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. I, № 6)

Л. Станевъ (раб): Сега гласувайте за екзекуциите!

Председателъ: Пристъпваме къмъ точка втора отъ дневния редъ: второ четене законопроекта за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени — продължение разискванията.

Миналия пътъ законопроектътъ се докладва и прие до чл. 10. Сега следва чл. 11.

Моля г. докладчика да продължи докладването на законопроекта.

Докладчикъ Б. Мелнишки (нац. л): (Чете)

„Чл. 11. Не сж позволени и сж абсолютно нищожни договоритѣ или решенията отъ вида на тѣзи, изброени въ чл. 1, когато иматъ за цель:

- а) поддържане неоправдано високи цени;
- б) ограничаване производството и пласмента му, съ цель за увеличаване на ценитѣ;
- в) намаление нормалнитѣ цени на суровитѣ продукти и работнишкия трудъ и
- г) или по другъ начинъ да засѣгнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо.

Нищожни сж договоритѣ и решенията, които не сж сключени писмено и не сж вписани въ регистра при Министерството на търговията, промишлеността и труда.“

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Цвѣтко Бобошевски.

Ц. Бобошевски (д. сг): Г. г. народни представители! Чл. 11, ако бжде приетъ така, както е редактиранъ, дава възможностъ за субективни преценки, когато ще бжде прилаганъ отъ картелната комисиия, съгласно чл. 14 отъ законопроекта, защото въ букви а и г сж употребени понятия, които не сж опредѣлени, нито пъкъ сж обрисувани съ нѣкакви обективни признаци, за да не може картелната комисиия, когато ще прилага тѣзи постановления, да влага своята лична преценка, тъй като тамъ, кждето ще има само лични апresiasi, тамъ неминуемо ще се дойде и до нѣкои произволи. Обикновено нѣщо е, когато се законодателствува, понятията да бждатъ всѣкога дефинирани, или, най-малкото, да бждатъ посочени ония признаци, които ги характеризиратъ като такива, за да бжде съдѣята, въ случая картелната комисиия, обвързанъ да се движи въ известни рамки, за да може и министърътъ,

който ще утвърждава решенията на картелната комисиия, или пъкъ съдѣтъ, ако тѣ подлежатъ на оценка, да провѣрява, дали е правилно приложенъ този законъ.

Напр., г. г. народни представители, въ буква а на чл. 11 се говори за „неоправдано високи цени“. Какво разбиратъ парламентарната комисиия и г. министърътъ на търговията подъ тѣзи думи? Кои цени, споредъ него, ще бждатъ оправдано високи и кои ще бждатъ неоправдано високи, за да знае картелната комисиия кое ще таксува за непозволено и кое за позволено, и отъ тамъ да се види, дали договорътъ да бжде вписанъ или не въ регистра при Министерството на търговията? Не може да се оперира съ такива понятия въ една такава материя, защото ще се дойде неминуемо до произволи. А би могло да се намѣри единъ критерий въ това отношение, би могло да се опредѣлятъ едни неоправдано високи цени, като се укаже максималната печалба, която индустриалецътъ може да прибавя къмъ коствемитѣ разноски, опредѣлени следъ една строга калкулация, на която печалба той да има право и при която да не може да се отказва вписването на договора въ регистра при министерството. Както е прието нормално, може да се турне, съ огледъ на разнитѣ индустрии, единъ маржъ, между 15—20%, което е нормалната и позволена печалба въ индустрията. Но да остане членътъ тъй, както е сега, не бива. Видоизмѣнението на члена тъй, както азъ казвамъ, е въ интересъ и на самия г. министъръ, който има последенъ думата и резолюцията на когото не подлежи на никакво обжалване. Смѣта се, че това е единъ въпросъ подъ суверенната властъ на ръководителя на стопанската политика въ страната — министърътъ на търговията — и неговата резолюция по протокола на комисиията не подлежи на никакво обжалване предъ Административния съдъ или друга нѣкаква юрисдикция и, за да не бжде той упрѣкванъ въ субективни преценки, желателно е да се дадатъ нѣкои обяснения тукъ, или, ако тукъ може да стане нѣкаква поправка, да се опредѣли максималниятъ маржъ печалба, който индустриалецътъ ще има право да иска отъ комисиията да му бжде признатъ, а не да каже: „Тази цена е извънредно висока и ние отказваме да я приемемъ“.

Въ буква б се казва: „Ограничаване производството и пласмента му, съ цель за увеличаване на ценитѣ“. И тая редакция сжщо така не ме задоволява. Защото, г. г. народни представители, ако се изхожда отъ натурата, отъ естеството на тѣзи съглашения наречени картели, концерни — какъвто щете терминъ употребете, безразлично е — и се види, кое е продиктувало тѣхното създаване, ще се види, че тѣ точно за този родъ ограничения сж създадени, поради онази преситеностъ, която голѣмото производство неминуемо създава. И именно за да не става онова претрупване на пазара, както се изрази г. министърътъ, когато защищаваше законопроекта по принципъ, трѣбва да има едно самоограничение, което може да се постигне по нѣколко начини — било чрезъ едно контингентирание на производството въ даденъ браншъ индустрии, било чрезъ опредѣляне зони, кждето всѣка една индустрия ще има право да пласира своитѣ произведения, или съ поддържане едни естествени, едни нормални цени, съ което ще се избѣгне онова тѣхно катастрофално спадане, което ще докара и унищожаването на индустриалнитѣ производства, което не е изобщо въ интереса на народното стопанство.

На васъ ще ви се види парадоксална мисълта, какъ е възможно ние да търнимъ едно такова положение, щото въ единъ договоръ, въ едно съглашение между индустрии отъ даденъ браншъ да се посочва и една сравнително висока — но не извънредно много висока — цена. Азъ ще ви обясня това съ туй, което самиятъ г. министъръ, при защищаване законопроекта, каза: „Ние въ България, въ строгия смисълъ на думата, нѣмаме такива крупни, такива голѣми индустриални предприятия, които, за да могатъ да покриятъ своитѣ огромни, голѣми постоянни разноски, искатъ за смѣтка на едно засилено производство да разпредѣлятъ тия голѣми постоянни разноски върху една по-голѣма производителностъ, върху по-голѣмо число произведени предмети“. Но, поради специалнитѣ покровителства, които имъ даваме непосредствено чрезъ закона за покровителствуване мѣстната индустрия и чрезъ митнишката тарифа, въ България има вече въ нѣкои браншове преситеностъ, която докарва до едно голѣмо, катастрофално спадане на ценитѣ, което докарва неминуемо тѣхното взаимно унищожаване. Е добре, г-да, ние вече видѣхме такива случаи у насъ. Маслодайтѣ фабрики по едно време продаваха своитѣ произведения по цени между 30—35 л., а напоследъкъ стигнаха до 15—16 л., съ тенденция да спадатъ още повече. Ако при едни подобни съглашения между индустриални предприятия ние виждаме, че тѣ искатъ да закрепятъ една сравнително по-

висока цена съ целъ да не се унищожатъ, това нѣма да бѣде никакво престѣпление, защото съ това се цели именно ограждането на производството. Само тогава ние можемъ да бѣдемъ противъ картелитѣ и да не позволяваме тѣхното вписване, когато тѣ действително сѣ една конспирация, както се казва, противъ общественя редъ, когато тѣ сѣ съ замисли да ограбватъ обществени блага, да се ограбватъ консоматоритѣ, когато има едно желание у тѣхъ за натрупване голѣми печалби и голѣми богатства чрезъ високи цени. Тамъ ние сме сѣщо така съгласни и никой отъ насъ нѣма да бѣде противъ такива мѣроприятия. Но когато чрезъ съглашенията се иска да се поддържатъ едни относително нормални цени, които да даватъ една нормална рентабилностъ на известно индустриално предприятие, ние нѣмаме основание да откажемъ неговото вписване.

И така, г. г. народни представители, и тукъ има неясноти. Ние не можемъ така априорно да кажемъ, че щомъ едно съглашение има за целъ поддържане известни високи цени, то е недействително по силата на тоя законъ и ние не можемъ да позволимъ неговото вписване.

Въ чл. 11 се засѣга и друга една материя: за минималната работническа заплата — една материя извънредно сложна за разрешаване. Въпросътъ за минималната работническа заплата е единъ много комплициранъ, много обширенъ въпросъ, който не може да бѣде разрешенъ съ единъ специаленъ законъ за контролъ върху картелитѣ. Международната организация на труда въ нѣколко сесии на своитѣ редовни конференции почва разглеждането на този въпросъ и, поради неговата сложностъ, още не е пристѣпила да го разреши, а ние тукъ инцидентно, въ една прибавка къмъ чл. 11 — защото това въ първоначалния проектъ го нѣмаше — искаме да разрешимъ и този голѣмъ въпросъ: за минималната работническа заплата въ България.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ намирамъ, че, при тия непълноти на чл. 11, той не бива да бѣде приетъ въ тази му форма. Азъ нѣма да се съглася да гласуваме, докато не чуя г. министра да даде обяснения, които да ме задоволятъ и да знаямъ, че нѣма да има злоупотреби при неговото прилагане. Той не може да бѣде приетъ при тази редакция, въ която ни е представенъ отъ комисията.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ се присъединявамъ къмъ казаното отъ народния представителъ г. Бобошевски и искамъ само да добавя следнитѣ две нѣща.

Първо. Въ точка 6 на чл. 11 се говори „за ограничаване производството и пласмента му, съ целъ за увеличаване на ценитѣ“. Щомъ ние приемаме въ първата точка а на чл. 11, че „не сѣ позволени и сѣ абсолютно нищожни договоритѣ или решенията отъ вида на тѣзи, изброени въ чл. 1, когато иматъ за целъ поддържане неоправдано високи цени“, азъ смѣтамъ, че ще бѣде много по-добре и ще се избѣгнатъ много прекалености, ако г. министърътъ се съгласи и тукъ да се прибави думата „неоправдано“ преди „увеличаване на ценитѣ“. Защо? Защото може да се случи, г-да, въ една индустрия, при която се е развила извънредно много конкуренцията, която отива дори до събаряне нѣкои индустриални предприятия — такива случаи има — да стане едно съглашение, за да може да се достигнатъ нормални цени. Ако се приеме точка 6 така, както е, то едно съглашение, което има за целъ да възстанови равновесие въ индустрията за постигане нормални цени, и то ще бѣде атакуемо. Ето защо азъ бихъ молилъ г. министра да се съгласи да се прибави и въ точка 6 думата „неоправдано“, т. е. повишение на ценитѣ, което би надхвърлило нормалнитѣ цени, или поне той да даде едно тълкуване въ този смисълъ.

Министъръ Г. Петровъ: То се разбира.

П. Стайновъ (д. сг): Трѣбва или да се добави думата „неоправдано“, или пъкъ Вие да дадете автентично тълкуване, което да се има предъ видъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ами тогава защо ще ограничаватъ производството, защо ще ограничаватъ пласмента, ако нѣматъ за целъ да покачватъ неоправдано ценитѣ?

П. Стайновъ (д. сг): Азъ говоря не за точка а, а за точка 6.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ама то се разбира, че за това става ограничаването на производството и ограничаването на пласмента.

П. Стайновъ (д. сг): Отъ ясностъ нѣма опасностъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): То е казано, г. Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Въ буква б е казано: „ограничаване производството и пласмента му, съ целъ за увеличаване на ценитѣ“.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Защо ще го ограничаватъ, ако нѣматъ за целъ да повишатъ ценитѣ?

П. Стайновъ (д. сг): Ние имаме хиляди случаи, въ които, при голѣми гонения между индустриалцитѣ и занаятчиитѣ, се стига подъ нормалнитѣ цени и пропадатъ. У насъ имаме такива случаи.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Картелитѣ никога нѣма да стигнатъ до такава конкуренция.

П. Стайновъ (д. сг): Вие не следите. Азъ Ви увѣрявамъ, че има толкова много случаи, гдето се гонятъ, че се слиза и подъ нормалната цена.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Щомъ сѣ картели, то значи, че сѣ се споразумѣли на известна база до известна цена; тѣ нѣма да отидатъ до такъвъ антагонизъмъ.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ искамъ г. министърътъ да обясни.

Второ. Понеже съглашенията, за които става дума тукъ, сѣ съпроводени съ много тежки санкции и пр., последната точка г е една много неясна точка. Тамъ е казано: „които иматъ за целъ по другъ начинъ да засегнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо“. Това е много широко. А принципъ е, щомъ има наказание, трѣбва да има едно ясно положение, защо се налага наказанието. А азъ смѣтамъ, че това положение е съвсемъ неясно: точки а, б и в стигатъ, а последната точка г, която е свършено неясна, може да докара до голѣми злоупотреби, които мѣжко ще можемъ да накажемъ. И затова азъ бихъ молилъ г. министърътъ да се съгласи, последната буква г да бѣде премахната, за да нѣма злоупотреби.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Куртевъ.

И. Куртевъ (нац. л): Г. г. народни представители! Още при разискването на законопроекта по принципъ се повдигна въпросътъ, дали да се говори за „неоправдано високи цени“ или за „неоправдано високи печалби“. Сѣщиятъ въпросъ се повдигна и въ комисията. Комисията остана на становището, че трѣбва да остане „неоправдано високи цени“. Ние, г. г. народни представители, трѣбва да направимъ строга разлика между „неоправдано високи цени“ и „неоправдано високи печалби“: може да имаме високи цени, безъ да имаме високи печалби. У насъ се зароди индустрия, които разчитатъ изключително на вътрешния пазаръ. Капацитетътъ на тия индустрии е голѣмъ. Така, напр., да вземемъ индустрията за бергмановитѣ трѣби. Имаме у насъ две предприятия, на които капацитетътъ е около 6 милиона линейни метри, а вътрешниятъ пазаръ може да погълне едва 500—600 хиляди линейни метри. Въ тия две предприятия сѣ хвърлени доста голѣми капитали — не по-малко отъ 7—8 милиона лева. Сѣщо тия предприятия сѣ задължени, съгласно закона за насърчение на мѣстната индустрия, да иматъ минимумъ 10 работници, когато за работата, която извършватъ, имъ сѣ достатъчни само 3 работници. За погашение, за амортизация и за лихви на вложения капиталъ се харчатъ грамадни суми. Сѣщо и административниятъ персоналъ поглѣща голѣми суми. Поради туй, понеже всички тия разноси се разхвърлятъ върху малкото производство — по 300 хиляди линейни метри на всѣко предприятие — продуктътъ поскѣпява извънредно много. Докато 1 линеенъ метръ бергманови трѣби — германско производство — днесъ се предлага франко всѣко пристанище въ България по 240 лева,...

Министъръ Г. Петровъ: 11 милиметрови — това, което е въ консомацията.

И. Куртев (нац. л): Да, 11 милиметрови — ... които се харчат най-много, коштуемитъ разноси счетоводно въ нашитъ предприятия сж 6.50 л. Докато производственитъ разноси, тия за административен персонал, за амортизация, лихви и др. въ германската индустрия за единъ линеенъ метъръ не достигатъ 10 ст., у насъ тѣзи разноси на единъ линеенъ метъръ надминаватъ сумата 4 л. Ето, поради това, че у насъ е допустнато едно пресищане на нѣкои индустрии — имаме сжщо и други такива индустрии, каквато е, напр., индустрията за винената киселина — поради това, че има хвърлени много капитални въ индустрии, които капитални не могатъ да бждатъ амортизирани, то, ако е въпросъ за ненормални печалби, то би трѣбвало да допустнемъ тѣзи бергманови трѣби да се продаватъ по 6-7 л. метърътъ, което би било въ ущърбъ на народното стопанство. Затуй азъ смѣтамъ, че трѣбва да си остане „неоправдано високи цени“, защото не бива увлѣченията на нашитъ фабрични предприятия да се заплащатъ отъ консоматора. Грѣшката е, разбира се, и въ Министерството на търговията, че е допустнато да се установятъ въ страната повече индустриални предприятия, грѣшката е и въ самитъ индустриалци, че тѣ сж хвърлили, инвестирали голѣми капитални въ една индустрия, която разчита изключително на вътрешния пазаръ и не може да изнася своитъ продукти навънъ. Поразъ туй, комисията застана на становището, че не може народното стопанство да заплаща увлѣченията на нашитъ индустриалци, които при създаването на своитъ предприятия не сж си направили добре смѣтката.

Ето защо трѣбва да си остане: „неоправдано високи цени“.

Затнахъ и за лимоновата киселина. Въ България имаме две фабрики за лимонена киселина. Сжщото е и съ гликозата. Докато въ цѣлия свѣтъ има всичко шестъ фабрики за винена киселина — две въ Италия, две въ Франция, една въ Виена и една въ Берлинъ, въ малка България има две фабрики за винена киселина, въ които е хвърленъ единъ капиталъ отъ 18 милиона лева, а цѣлото имъ годишно производство не възлиза на повече отъ 70—80 хиляди килограма винена киселина. Всички производствени разноси, за амортизация и лихви на тоя капиталъ се разхвърлятъ върху туй нищожно производство отъ 70—80 хиляди килограма, поради което този продуктъ посжпва извънредно много и счетоводно оправдано е, отъ гледна точка на печалбитъ, да се продава лимонената киселина по 150 л. килограмътъ, когато цената на този продуктъ на външния пазаръ е 60—70 л. килограмътъ. Ако се приеме буква а така, както настоява г. Бобошевски — „поддържане високи цени съ цель за голѣми печалби“, би трѣбвало да позволимъ на тѣзи фабриканти да продаватъ тоя продуктъ по 150 л. килограмътъ, само затуй, че сж се увлѣкли и вложили голѣми капитални въ своитъ предприятия, иматъ голѣми амортизации и лихви на вложения капиталъ и българскиятъ консоматоръ трѣбва да плаща увлѣчението имъ.

Поради туй, настоявамъ буква а на чл. 11 да си остане тѣй, както е редактирана, а именно: „поддържане неоправдано високи цени“.

По буква б — „ограничаване производството и пламента му, съ цель за увеличаване ценитъ“. По тоя пунктъ сжщо се спори тукъ, въ пленума, когато законопроектътъ се разискваше по принципъ. Такива примѣри въ нашето народно стопанство действително сж малко, но въ чуждитъ народни стопанства, напр., въ Унгрия и другаде, не сж рѣдки случаетъ, когато известни предприятия, за да повдигнатъ цената на даденъ продуктъ даже надъ нормалната му цена, ограничаватъ производството и създаватъ търсене на този продуктъ, и по този начинъ автоматически се покачва цената му. За ограничаване на тия действия, които сж възможни въ нашата действителност, както Министерството на търговията, така и самата комисия намѣриха, че тая буква б непременно трѣбва да остане.

Буква в на чл. 11 се отнася и за намаление цената на работнишкия трудъ: Г-да! ще ви кажа, че когато Главното комисарство по продоволствието повдигна въпроса за намаление ценитъ на нѣкои артикули, като напр. памучнитъ преди, платоветъ и др., веднага предприятията се споразумѣха да намалятъ надницитъ на работницитъ, та по този начинъ намалението ценитъ на тѣхнитъ произведения да се компенсира съ намаляване надницитъ на работницитъ. За да се избѣгне това, предвиди се буква в на чл. 11, съ която се запрещава намаляване надницитъ на работницитъ при намаляване ценитъ на нѣкои артикули.

Азъ настоявамъ буква в да си остане, както е редактирана.

А. Бояджиев (раб): И въпрѣки това, пакъ намаляватъ надницитъ.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ.

П. Деневъ (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ поводъ отъ изказанитъ отъ г. г. Бобошевски и Петко Стайновъ мнения за известни корекции въ чл. 11, за да кажа нѣколко думи по материята, която се третира въ този членъ, и нѣколко думи общо върху значението и оправданието на тоя законопроектъ за контролъ върху картелитъ и монополнитъ цени.

Трѣбва да признаемъ, че причинитъ за внасянето на тоя законопроектъ се криятъ въ всеобщата констатация на всички народни слоеве, какво отъ редъ години въ страната систематически се картелиратъ редъ предприятия, индустриални и търговски, които не преследватъ цельта да се рационализиратъ производството, било като се намалятъ производственитъ разноси, било като се улесни набавянето сурови продукти на по-достѣпни цени. Ако бѣше така, създаването на картели е не само желано, но трѣбва да бѣде и насърчено, за да може да се явятъ тѣ като полезенъ факторъ за общия стопански прогресъ. Но когато картелирането било на индустриални, било на търговски предприятия си поставя като първа цель реализирането на голѣми и съ нищо неоправдани печалби, като се експлоатира еднакво и производителътъ на първичния продуктъ, ако респективната индустрия употребява нашъ такъвъ, било като се експлоатира консоматорътъ съ поддържане едни не само неоправдано високи, но едни безбожни, престѣпни по своитъ размѣри цени, тогава картелирането не само не може да бѣде поощрявано, поддържано и регламентирано, каквато цель преследва настоящиятъ законопроектъ, но то трѣбва да бѣде абсолютно и безусловно забранено.

Министъръ Д. Гичевъ: Да бѣде оставено вънъ отъ законитъ!

П. Деневъ (р): То трѣбва да бѣде оставено, г. министре, преди всичко вънъ отъ грижитъ на българското общество. А бѣде ли оставено вънъ отъ грижитъ на българското общество, бѣде ли оставено вънъ отъ парламентарнитъ грижи на Народното събрание, то ще бѣде — то се знае — и вънъ отъ законитъ. Вашата забележка, ако е въ този смисълъ, азъ я поддържамъ и сподѣлямъ.

Г. г. народни представители! Направихъ тѣзи уводни бележки, за да дойда до централната своя мисль, която искамъ да изнеса предъ васъ по този законопроектъ. Кой отъ насъ не ще признае, че този законопроектъ за контролъ върху картелитъ и монополнитъ цени дойде да отговори на едно всеобщо народно желание, дойде да отговори на една всеобща народна нужда? Той е изразъ на борбата съ безбожната спекулация, упражнявана отъ българскитъ картели. И ако ние искаме да бждемъ искрени — нека г. министърътъ на търговията не претѣгува зле моята мисль; къмъ васъ, г-да отъ бошинството, специално се отнася тя — ако ние искаме да бждемъ последователни предъ българския избирателъ, ние трѣбваше да му дадемъ единъ законъ не за контролъ върху картелитъ, а за запрещение на картелитъ въ нашата земя. (Рѣжкоплѣскания отъ мнозинството) Това е моето дълбоко убеждение.

Л. Станевъ (раб): Вие имъ служите.

П. Деневъ (р): Оставете вашитъ кокотски закачки. Азъ говоря сериозно, а вие кокетируте по недостоеенъ начинъ.

Г. г. народни представители! Не искамъ съ това да кажа, че г. министърътъ на търговията не е отговорилъ на една нужда, когато внесе законопроекта, но искамъ да подчертая онзи апетитъ, който се поражда въ време на яденето и който констатирахме сега въ казаното отъ г. г. Петко Стайновъ и Цвѣтко Бобошевски. Първата християнска стѣпка, която направи г. министърътъ на търговията, като внесе законопроекта за контролъ върху картелитъ, а не за запрещаването имъ, породил апетитъ у господата да се пледира измѣняване или видоизмѣняване на чл. 11, който, по моео разбиране, е цѣлото съдържание на законопроекта. Измѣнете чл. 11, дайте му друга форма или махнете го, вие имате законъ за контролъ върху картелитъ, вие ще имате онова положение, което бѣше досега безъ този законъ.

Д. Жанкардажлийски: (нац. л): Така е.

П. Деневъ (р): Вие, г. г. народни представители, чухте, по време на генералнитъ дебати по този законопроектъ, че

г. министърът на търговията, който беше всеотдайно проучил материята, съ мъжа можа да ни покаже един единствен случай в нашия стопански живот на картел, създаден с цел за рационализиране, за подобряване на производството. Това е случаят с няколко габовски табаци. Това е то единственият случай! Втори случай той не ни каза и втори случай никой от нашата страна не може да посочи. Всички картели в България, и индустриални, и търговски, са създадени изключително за реализиране на неоправдани, на нечовешки, на безбожно големи печалби, с цел за експлоатиране, както производителя на суровите продукти, така и консоматора на фабрикатите. Това е истината. Който, прочее, иска да създаде условия, при които да не е възможна тая спекулация, тая експлоатация; да не се поощрява едно непозволено, с оглед интересите на народното стопанство и интересите на фиска, сдружение, той не може в никой случай да поддържа онова, което се искаше от г. Стайнов и от г. Цвѣтко Бобошевски.

Г. г. народни представители! Въ чл. 11 е казано, че не са позволени и са абсолютно нищожни договорите или решенията от вида на тези, изброени въ чл. 1, когато имат за цел поддръжане неоправдано високи цени. Смихливостта, която е вложена въ тая алинея, е, че когато известни индустрии или известни търговски предприятия се картелират да поддържат много високи цени, са нищожни по право договорите, с които са създадени. Нашият другар г. Куртев каза, че високи цени е едно, а високи печалби е друго. Това е истина. Но когато се картелират индустрии да поддържат високи цени, те се картелират не само за да осигурят просперитета на своите предприятия, защото имат големия капацитет, а малка консомация, те се картелират преди всичко, за да осигурят високите си печалби. Затуй, на българска почва и с българска терминология сжщната на високите цени се покрива с високите печалби. Прочее, картелирането на индустриални и търговски предприятия за поддържане на високи цени значи, че те желаят да реализират високи печалби.

И. Куртев (нац. л.): Може да има високи цени, но да няма никакви печалби, както е случаят, който ви посочих. Затова искам да се прави разлика между високи цени и високи печалби.

П. Денев (р): Г. Куртев! Аз искам да ме разберете. Аз не отричам, че формално и теоритически е различно поддържането на високи цени и високи печалби.

И. Куртев (нац. л.): Индустриалците поддържат, че трябва да има 20% печалба върху коствемите цени.

П. Денев (р): Високите цени могат да бъдат дори коствемни, но друго е високи цени на наша почва, защото знаем какви са нашите условия, нашите картели.

И. Куртев (нац. л.): Това е така.

П. Денев (р): Ние не можем да посочим фактически нито един картел, който, като поддържа високи цени, да не реализира високи печалби, и с една лъжовна калкулация — на която се поддават, за съжаление, и оторизирани от сега действащите закони институти — тия безбожни, ще кажа, картели винаги намират начин да заблудят и убедят респективната власт, че техните производствени разходи са толкова големи, че едва ли не поддържат цени за хаир въ тая страна, че едва изкарват хлѣба си! (Ржкоплѣскания от мнозинството) Това е лъжа.

Прочее, г. г. народни представители, аз намирам, че ако се махне пункт а на чл. 11, който запрещава създаване и поддържане на картели, които поддържат неоправдано високи цени, ние въ сжщност засѣгаме сърдцето на законопроекта, който дебатирате, и затуй аз се обявявам решително против направеното предложение от г. Бобошевски. Текстът на чл. 11 ще трябва да остане такъв, какъвто е.

Но, г. г. народни представители, остава все открит и страшен въпросът, който и вчера се дебатират — и там вече г. Бобошевски може да бъде прав — въпросът за компетентността и добросъвестността на картелната комисия и на следващите след нея инстанции за контрол.

Ц. Бобошевски (д. ср): Всичко ще става въз основа на нейната суверенна преценка.

П. Денев (р): То се знае, че имаме ли един недобросъвестен институт, който ще действа пристрастно,

било за да угодничи на едни, било за да преследва други, тогазъ този закон може да стане един страшен инструмент, който да ни напомня много тъжни страници от нашата близка следвоенна история.

Ц. Бобошевски (д. ср): Ще направим закон за контролиране на закона за контрола върху картелите!

П. Денев (р): Г. Бобошевски! Като имате пред вид, че министърът на търговията и цѣлото болшинство, което поддържа кабинета и което ще гласува този законопроект, изхожда от най-искреното намерение да засегнат сериозно и честно материята, която този законопроект третира, Вие можете да бъдете абсолютно убедени, че при първите още опити или при първите констатации на злоупотреба с този закон, ще се намърят и достатъчно характери, и достатъчно съвѣсти, и достатъчно компетентности, които ще пресѣкатъ тая възможност.

П. Стайнов (д. ср): Като чл. 4!

П. Денев (р): Да, да! Аз не се стѣнявамъ, г. Стайнов, да кажа, че въ рѣцетъ на недобросъвестни хора, този закон може да бъде по-опасен дори от чл. 4.

Ц. Бобошевски (д. ср): Трѣбва да се създадат обективни белези.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Каква норма ще турите Вие?

Ц. Бобошевски (д. ср): 15—20% от печалбата.

П. Денев (р): Вие виждате, г. г. народни представители, че ние, като членове на болшинството, не се увличаме безрезервно да поддържаме една теза и да не виждаме лошите страни, които тя може да има, при едно недобросъвестно третиране. Ние правим кулантно признание, че този закон може да бъде едно опасно оръжие; но аз изключвамъ това, като имамъ пред вид съображенията, стимулите, които е имал министърът-вносител на законопроекта, като имамъ пред вид разбиранята и стимулите на болшинството, което ще гласува законопроекта. И накрая аз дължа да направя и тая декларация, която, смѣтамъ, не изразява само моето лично мнение, а е отражение на съвѣстта на цѣлото болшинство — че то няма да търпи нито един ден произвола при прилагането на този закон. (Ржкоплѣскания от мнозинството)

Ц. Бобошевски (д. ср): Закона, закона вижте.

П. Денев (р): Казахъ Ви какъвъ е законътъ. — Но аз питамъ васъ, г. г. народни представители отъ Демократическия сговоръ, които, какъ да кажа, съвсемъ неудачно апострофирате, като иронизирате съвѣстта, а сжщо и Васъ, г. Дойчиновъ, който иронизирате критерия, който аз слагамъ по прилагането на закона, къде вие ще посочите гаранция?

С. Дойчиновъ (нац. л. о): Напротивъ, ние не иронизираме съвѣстта, а искаме тя да бъде поставена въ рамките на закона, защото тукъ е най-големата съвѣст за защита. Ние пледираме най-много за съвѣстта.

П. Денев (р): Слушайте, г. Дойчиновъ. Може да е парадокс, но ценното и жалкото въ съвѣстта е тъкмо това, че тя не се ограничава въ рамки, че тя не стои въ рамки. Въ рамките на един закон, който може да бъде най-пълнен и най-прецизенъ, вие не можете да включите съвѣстта на човѣка. Съвѣстта има туй качество, че може да бъде много и много разтеглива, да оправдае най-големите мизерии, които могат да се извършатъ. (Ржкоплѣскания от мнозинството)

А. Бояджиев (раб): Да оправдае даже избиването на работниците по улиците!

П. Денев (р): Съвѣстта, от друга страна, може да бъде тъй прибрана, тъй концентрирана, тъй сжстена, че и най-тъсната рамка да ѝ се окаже широка. Тъй че, когато говоря, че тукъ има едно болшинство, което, позволете ми да смѣтамъ, че ще управлява поне 3—4 години...

Ц. Бобошевски (д. ср): Дай, Боже!

Н. Кемилев (д. ср): Дай, Боже! (Веселост)

А. Бояджиев (раб): Безъ смѣтката на кръчмаря.

П. Деневъ (р): Комунистите не дават!

Н. Кемилевъ (д. сг): Не е тъй страшно това за насъ, ама тѣхъ (Сочи работниците) ги е страхъ.

П. Попивановъ (з): Само че тѣ пишатъ: ние не ще по-лучимъ властѣта, а ще я вземемъ.

Г. Костовъ (раб): (Къмъ Н. Кемилевъ) На хубава сѣнка сте! Насъ не ни е страхъ.

П. Попивановъ (з): Нѣкой пѣтъ и дебелата сѣнка по-врежда човѣка.

П. Деневъ (р): Нѣкой пѣтъ и дебелата сѣнка е лоша. Тѣ сѣ на хубава сѣнка, но (Къмъ Г. Костовъ) пазѣ се да не те подеме този Колю Кемилевъ, че нѣма да си намѣришъ мѣстото.

Н. Кемилевъ (д. сг): (Казва нѣщо)

П. Деневъ (р): Азъ говоря на Вашия комшия (Сочи Г. Костовъ), защото той злоупотрѣбѣва съ тази толерантностъ, която се проявява спрямо него и другаритѣ му (Прекерания между Н. Кемилевъ и нѣкои работници)

Н. Кемилевъ (д. сг): (Къмъ работниците) Колю Кемилевъ съ чадѣра си винаги ви е бранилъ.

Г. Костовъ (раб) и други работници: Благодаримъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): Кажете дали съмъ ударилъ нѣкого. (Пререкания между работници и сговористи)

Г. Костовъ (раб): Кажете кой изкла 30.000 души, а за спасенитѣ недейте приказва.

Ц. Бобошевски (д. сг): Гражданска война бѣше.

Г. Костовъ (раб): Гражданска война! Да изкарвашъ хора по бѣли гащи и да ги избивашъ!

Н. Кемилевъ (д. сг): А да разрушавашъ черкви и да избивашъ народъ!

Г. Костовъ (раб): Българскиятъ народъ знае много добре всичко.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Нѣма голѣма разлика между васъ. (Сочи сговориститѣ и работниците)

Г. Костовъ (раб): Сега вие сте при тѣхъ. (Сочи сговориститѣ)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Вие сте при тѣхъ.

П. Деневъ (р): Г. г. народни представители! По тѣзи съображения, които ви изнесохъ и които смѣтамъ, че се сподѣлятъ отъ цѣлото парламентарно мнозинство — ласка се да вървамъ, че се сподѣлятъ и отъ г. министра на търговията — азъ ви моля да не възприемате внушаваната отъ г. Бобошевски и г. Стайновъ идея, да се направи нѣкакво измѣнение, нѣкакво преработване, нѣкакво саломортале съ буква а на чл. 11, защото всѣка промѣна въ текста на тази буква изправа отъ съдържанието цѣлия чл. 11, не, изправа отъ съдържание цѣлия законопроектъ за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени.

Обявявамъ се решително противъ предлаганото измѣнение на буква а.

Г. г. народни представители! Искамъ да направя една чисто редакционна бележка. Въ началото на чл. 11 се казва, че „не сѣ позволени и сѣ абсолютно нищожни договоритѣ или решенията“ и пр. Г. министърътъ ще се съгласи, че въ нашата юридическа терминология нѣма такова понятие „абсолютно нищожни“. Известно договорно съглашение или е действително, или е нищожно. „Абсолютно нищожни“ — това е единъ канцеларски изразъ за по-висока степенъ, за пунктоация на мисълѣта; може да е литературна форма, но не е правно понятие. Ето защо азъ моля г. министра да се съгласи думата „абсолютно“ да се махне и да остане: „Не сѣ позволени и сѣ нищожни договоритѣ или решенията“ и т. н. Това едно.

Второ. Въ буква в е казано: „Намаление нормалнитѣ цени на суровитѣ продукти и работнишки трудъ“. Сигурно, г. министре, предъ думитѣ „работнишки трудъ“ е изпуснатъ предлогътъ „на“, защото отъ текста се разбира, че е запретиено намаление цената на работнишки трудъ, а не намалението на самия работнишки трудъ. Щомъ смисълътъ е да не се позволява намалението цената на работнишки трудъ, тогава стилино и граматично правилно е да се каже: „Намаление нормалнитѣ цени на суровитѣ продукти и на работнишки трудъ“.

Г. г. народни представители! Нека въ заключение да кажа още две думи. Азъ ви моля — моля и ония, които биха взели думата оттукъ нататъкъ — при гласуването на чл. 11 да подчертаемъ съ нашия вотъ, че съ тази редакция на чл. 11 намираме що-годе — не напълно — удовлетворена нашата съвѣсть и оправдани нашитѣ ангажменти предъ българския народъ, поети съ нашата предизборна платформа, когато му казахме, че идващото правителство, излизло отъ срѣдата на Народния блокъ, ще има като първа и свята своя задача да се бори съ паразитната индустрия и да унищожи вреднитѣ и експлоататорски картели — търговски и индустриални — въ нашата земя. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателътъ: Азъ моля народнитѣ представители г. Бобошевски и г. Стайновъ, за избѣгване недоразумения, да формулиратъ писмено своитѣ предложения, ако настояватъ на тѣхъ. Защото, така както азъ разбрахъ, тѣ биха се задоволили само съ едни обяснения отъ страна на г. министра. Ако е така, въ таквъ случай азъ нѣма да туря на гласуване тѣхнитѣ предложения.

П. Стайновъ (д. сг): По точка 6 отъ чл. 11 азъ ще се задоволя съ обяснението, което ще даде г. министърътъ. Обаче по точка 7 правя предложение тя да се махне.

Председателътъ: Г. Стайновъ! Г. министърътъ може да даде едни обяснения, които да не Ви задоволяватъ.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ мисля, че каквито и обяснения да даде г. министърътъ по точка 7, винаги ще остане неясно, какво е това „засегнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо“. Това е толкова общо, че каквито и обяснения да даде г. министърътъ, нѣма да бѣде достатъчно. За да се избѣгнатъ произволи, азъ предлагамъ точка 7 да се махне и да останатъ само предшествувашитѣ три точки а, б и в.

А. Капитановъ (з): Защо да не е ясно това: „Или по другъ начинъ да засегнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо“? Какъ може това да не е ясно?

П. Стайновъ (д. сг): Какъ е ясно?

А. Капитановъ (з): Тъкмо това цели законътъ. Картелната комисия ще преценява.

Председателътъ: Има думата народниятъ представител г. Димитъръ Джанкардашлийски.

Д. Джанкардашлийски (нац. л.): Г. г. народни представители! Като се присъединявамъ къмъ хубавитѣ слова и мисли, съ които г. Деневъ доста изчерпателно поясни чл. 11 отъ законопроекта, азъ имамъ да добавя следното. Срѣдитъ на Сговора отъ една страна и лѣвицата отъ друга еднакво твърдятъ, че Народниятъ блокъ билъ поелъ ангажментъ предъ българския народъ да му даде реформи, обаче не устоялъ на задължението си и че Народниятъ блокъ — пишагъ сговориститѣ — вървѣлъ по тѣхнитѣ пѣтица, че не билъ нищо друго, освенъ като тѣхъ.

Р. Рангеловъ (раб): Нова фирма — втори Сговоръ.

Д. Джанкардашлийски (нац. л.): Отъ крайната лѣвица пъкъ казватъ: „И тѣзи сѣ като онѣзи, които паднаха на 21 юний“.

Р. Рангеловъ (раб): Така е — народътъ го казва.

Д. Джанкардашлийски (нац. л.): Ще ви кажа, ще чуете. Г. г. народни представители! Ние, скоромнитѣ ратници на Народния блокъ, движейки се между народа, отговаряйки на нападенията отъ лѣво и отъ дѣсно, сме казвали — и тукъ му е мѣстото да кажа —: дойде ви времето, г. г. сговористи, да видите като васъ ли сме. Видѣхте ли, къде сте застѣпили? И на менъ особено ми е приятно, че ще бѣдемъ оправдани ние, които говоримъ противъ народнящината въ България. Виждаме сега двама бивши на-

родняци да се обявяват противъ същността на законо-проекта. (Нѣкои отъ мнозинството рѣкоплѣската)

Ц. Бобошевски (д. сг): Азъ се гордѣя. Кажете нѣщо по-зорно, което да сме извършили.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Г. г. народни представители! Общо е убеждението въ цѣлия български народъ, че негови единствени подтисници, потосмукачи и кървопийци, това сѫ родняците въ България. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Ти, приятелю, презъ войната какъвъ бѣше? Защо се продаде?

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Чл. 11 е същността на настоящия законопроектъ, тамъ е смисълътъ на неговото създаване. Въ първитѣ десетъ члена на законопроекта вие виждате, какъ правителството на Народния блокъ иска да подкрепи всѣка благородна инициатива — както се изрази и преждеговорившиятъ г. Куртевъ — за създаване на едно или друго индустриално предприятие, било за да се подобри производството, било за да се намалятъ нѣкои и други разходи и пр.

Е добре, г. г. народни представители, общъ е повикътъ въ срѣдитъ на българския народъ — това каза и нашиятъ другаръ г. Деневъ — че не биваше да се създава законъ за контролъ на картелитѣ, а трѣбваше да се създаде законъ за премахване или за унищожение на картелитѣ. Отъ високото съзнание да не плащаме данѣкъ на демагогията, а да бѣдемъ истински творци всрѣдъ българския народъ, ние казваме, че благороднитѣ инициативи ще защитаваме, ще насърждаваме, а онова, което въ нашия стопански животъ се яви като паразитно, като грабливо, ние ще го унищожимъ съ чл. 11 Това е смисълътъ на чл. 11. Ние ще спремъ създаването на картели отъ рода на тѣзи, изброени въ точки а, б, в и г.

Г. Костовъ (раб): Ами индустрията въ Дирекцията на полицията?

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Тя е ваша индустрия.

Г. Костовъ (раб): Ваша е, ваша. Тя е родна индустрия, затова я покровителствувате!

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Последната буква отъ чл. 11, на която се спрѣ г. Деневъ, е насочена тѣкмо противъ вашата демагогия, г. г. комунисти. Ние, хората на Народния блокъ, не можемъ да оставимъ предприятията отъ този родъ, които законътъ не ще да признае, да си позволятъ лукса да образуватъ такива картели, които — г. Деневъ, обяснявамъ на Васъ смисъла на законопроекта, затова защото съмъ билъ членъ на комисията и съмъ взелъ участие въ неговото редактиране — иматъ за целъ намаляване, ограничаване на труда, като уволняватъ повече отъ работниците. Туй нѣщо именно има предъ видъ законътъ и затова този изразъ „намаляване работнишкия трудъ“ е необходимо да съществува въ закона, като, разбира се, съмъ съгласенъ съ Васъ да се прибави и онова, което Вие искате — да не намаляватъ надницитѣ на работнишкия трудъ.

Министъръ Г. Петровъ: То съществува въ закона.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): Г. г. народни представители! Съ тоя законопроектъ правителството на Народния блокъ иде да покаже, че то има предъ видъ интереситѣ не само на отдѣлни слоеве, а — на цѣлокупния български народъ. То се грижи за работниството не съ бомбастични приказки, поржчани отъ Москва, а полага за него една действителна, истинска грижа. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работниците) И тукъ ние искаме да ви кажемъ: (Къмъ работниците) долу вашата демагогия, долу вашата шарлатания! — Ние ще ви смъкнемъ маскитѣ и ще ви приковемъ на позорния стълбъ да мълчите. (Възражения отъ работниците)

Г. г. народни представители! Азъ не искамъ да ви отнемамъ повече времето. Съ тия нѣколко думи азъ искахъ да се обяснимъ и да видимъ кои сѫ тукъ хората на Народния блокъ и какви сѫ тѣ, тия тукъ, въ центъра, какво сѫ били по-рано и какво сѫ днесъ . . .

Нѣкои отъ работниците: Ортаци сте.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): . . . (Къмъ работниците) и кои сте вие!

Г. г. народни представители! Единъ същественъ законопроектъ, като внесенъ, ни дава случай да видимъ какъ засегнатитѣ отъ него, и отъ едната, и отъ другата

страна, ставатъ и се обаждатъ, негодуватъ. Единитѣ правятъ това, защото имъ сѫ отнети козоветѣ за демагогия, а другитѣ — затуй, защото сѫ настѣпени здраво на мазола . . .

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя Н. Шоповъ)

Д. Апостоловъ (д. сг): Това е демагогия.

Д. Джанкардашлийски (нац. л): . . . и защото трѣбва да се впрегнатъ на работа въ днешния тежѣкъ стопански моментъ и да подпомогнатъ народа. Днесъ ние имъ заявяваме, че следъ като 8 години сѫ играли юдинското си хоро надъ българския народъ, отъ днесъ нататѣкъ това не ще бѣде вече, за славата и честта на тоя народъ, който достойно е представляванъ отъ Народния блокъ и отъ народното правителство, което днесъ щастлива България има. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството. Смѣхъ. Възражения отъ работниците)

П. Стайновъ (д. сг): Забравихте да говорите за картелитѣ!

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стоянъ Момчиловъ.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Г. г. народни представители! Не мога да не констатирамъ, че г. Джанкардашлийски изказа мнението си съ темпераментни думи, вмѣсто съ единъ спокоенъ и академически тонъ, защото трѣбва да имаме, когато законодательствуваме — защото не се касае да утвърждаваме или да касираме избори.

А. Капитановъ (з): Братовчеди сте, недейте се кара!

С. Момчиловъ (нац. л. о): Съ законопроекта за регламентиране картелитѣ, или, по-право, съ искането на нѣкои да се махнатъ картелитѣ — като-че-ли могатъ да спратъ неумолими ходъ на стопанското развитие — върши се известна демагогия. Това го казвамъ мимоходомъ.

Г. Деневъ каза, че тоя законопроектъ нѣмалъ за целъ да регламентира стопанския животъ, а ималъ други цели.

П. Деневъ (р): Той е една належаща нужда. Ние много добре разбираме какво значи законъ за запрещавање картелитѣ. То не значи да спрешъ нормалното стопанско развитие на една страна, а — за година, за две, за три да се премахне една стопанска форма, която шокира, да се премахнатъ тия стопански организации, чиято дейностъ изпитва цѣлиятъ народъ на своитѣ плещи. То не значи да се явимъ насреща на науката, на миналото, на историята. Това е една разумна временна мѣрка за политическо и стопанско успокояване на народа. Недейте си представява, че казвате нѣкаква голѣма новостъ, като твърдите, че това било едно искане, което не могло да бѣде оправдано, което не било академическо. Отъ вашитѣ академически формули днесъ българскиятъ народъ страда.

С. Момчиловъ (нац. л. о): Не е въпросъ да се прави салтомортале съ този членъ отъ законопроекта. Салтомортале правятъ други, но ние трѣбва да внимаваме да не го правимъ, защото има порцеланови работи, които се чупятъ. Качеството, което трѣбва да има всѣки единъ законъ, е да бѣде ясенъ и прецизенъ. И азъ, като г. Деневъ, вѣрвамъ въ съвѣстта на хората, обаче законитѣ сѫ за това, да оставятъ колкото се може по-малко нѣщо върху съвѣстта на смъртнитѣ, които ще ги изпълняватъ, и да се направи колкото се може по-ясна, по-опредѣлена рамка, въ която тази съвѣстъ ще се движи. За мене тази буква г отъ чл. 11 — „или по другъ начинъ да засегнатъ интереситѣ на народното стопанство или общото благо“ — е нѣщо много широко, много неясно, много неопредѣлено. Бихъ желалъ да зная, какво е това понятие „общо благо“?

А. Капитановъ (з): Аслѣ вие никога не сте го научили!

С. Момчиловъ (нац. л. о): То е тѣй широко понятие, каквото е понятието „виновникъ за народната катастрофа“, или каквото бѣше понятието salut public — обществено спасение — въ време на французката революция. Единъ законъ, за да има качеството на законъ, трѣбва да бѣде прецизенъ и точенъ. И за да се избѣгне злоупотрѣбяването, за да се избѣгне предоставянето на съвѣстта на нѣкои смъртни хора, съ всичкитѣ тѣхни грѣхове и наклонности, да прилагатъ такива неопредѣлени и неясни понятия, азъ мисля, че тази буква г трѣбва да се махне. Колкото и да вѣрваме на човѣшката съвѣстъ, ние сме за това тукъ, да ѝ поставимъ известни граници, когато тя ще прилага известни законни норми. Ако не е тѣй, тогава

нѣма нужда отъ никакви закони; нека оставимъ всичкото на съвѣстѣта на тия, които управляватъ и прилагатъ законитѣ.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. д-ръ Георги Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Може би дебатитѣ по този така голѣмъ въпросъ не сѣ толкова излишни, колкото нѣкои смѣтатъ, защото не само законопроектътъ, който ни се представя, е отъ грамадно значение, но отъ грамадно значение е и правилното разрешение на въпроса за картелитѣ. Не току-така — известно ви е добре — се създаде тоя повикъ срещу картелитѣ; не току-така цѣлото население грѣмна отъ протести срещу картелитѣ. Защото тогава, когато ние ще говоримъ за социална правда, за справедливостъ, ...

С. Димитровъ (раб): Борбата е насочена противъ системата, а не противъ картелитѣ. При днешната система картелитѣ не могатъ да се премахнатъ; даже да се премахнатъ, тѣ ще намѣрятъ една нелегална форма да се проявятъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ, другарю, Ви разбирамъ! Вие искате да защитите картелитѣ въ съветска Русия. Но ние сме противъ картелитѣ, кѣдето и да съществуватъ тѣ — независимо дали сѣ тукъ, или въ съветска Русия.

С. Димитровъ (раб): Вие демагогствувате. Не ми е тая тезата. Даже и да се премахнатъ картелитѣ, тѣ ще съществуватъ нелегално.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ не познавамъ по-голямъ капитализмъ отъ капитализма въ Русия. Недейте бърза.

С. Димитровъ (раб): Народътъ чака съ закони да му дадете евтиния!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Евтинията българскиятъ народъ ще я получи все пакъ не отъ васъ, а отъ насъ.

Отъ работниците: А-а-а!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние не се самооболщаваме да мислимъ като васъ, че въ разстояние на 15 години ще проведемъ единъ невъзможенъ и абсурденъ петилѣтенъ планъ, но смѣтаме, че въ разстояние на една година ще създадемъ поне онова, което може да се създаде. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) Азъ се чужда защо, когато тукъ се говори по закона за картелитѣ, другаритѣ ставатъ да се противопоставятъ и да защищаватъ картелитѣ.

Г. Костовъ (раб): Ама ние си казахме становището. Вие намалихте цената на житото на 2 л. Само демагогствувате.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Азъ зная, че ако е въпросъ за демагогия, тѣ ще излѣзатъ да кажатъ тукъ, че сѣ противъ. Но когато други излизатъ да кажатъ истината, тѣ не могатъ да бждатъ спокойни, тѣхъ ги боде, защото смѣтатъ, че ще ги надминатъ въ демагогията.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Това е вѣрно. (Смѣхъ въ лѣвицата)

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние не правимъ демагогия, ние творимъ закони. Това не е демагогия.

Г. г. народни представители! Земледѣлската парламентарна група, ...

Г. Костовъ (раб): А Народниятъ блокъ?

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): ... не веднажъ е имала случай да подчертае своето становище, като отдѣлна организация и като организация, която влиза въ Народния блокъ. И азъ тукъ искамъ да обърна вниманието ви тѣкмо върху ония важни постановления на закона, които г. г. сговориститѣ атакуватъ и искатъ да премахнатъ.

Г. г. народни представители! Ние гласувахме по принципъ, на първо четене, този законопроектъ затова именно, защото сѣ вмъкнати тия важни и основни постановления въ него. Защото, ако махнете тѣзи именно две постановления и, ако щете, най-вече буква г на чл. 11, и ако махнете чл. 14 пунктъ 4, ...

С. Мошановъ (д. сг): Понеже въ конгреса нѣма да му дадатъ думата, гледа сега да използва конгресната публика, за да си каже думата!

А. Капитановъ (з): Вие и конгресъ не можете да направите.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ако, казвамъ, махнете отъ този законопроектъ постановленията на чл. 11 и точка четвърта на чл. 14, ние не само нѣма да го гласуваме, но ние ще смѣтаме, че това не е никакъвъ законъ, а е писано само на хартия, за да залъгваме тонковцитѣ.

Г. Костовъ (раб): Той и сега е такъвъ.

Нѣкой отъ работниците: Една нула. Трѣбва само членъ единственъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ може би съмъ на по-особено мнение отъ другаритѣ тамъ. И азъ на това именно искамъ да се спра: дали тоя членъ единственъ въ края на краищата нѣма да се наложи. И тѣй, както преди мене народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ намекна тукъ, *L'apetit vient en mangeant*, както казватъ французитѣ — като ядешъ иде апетитътъ — на г. г. сговориститѣ имъ дойде апетитътъ, като почнахме да разглеждаме законопроекта точка по точка, та дано така незабелязано нѣкакъ вмъкнатъ нѣщо, да направятъ едно салтомортале и премахнатъ постановленията, които фактически създаватъ право на съществуване на този законъ. И ако ние се съгласяваме съ такива палиативни мѣрки — ще кажа азъ — ние го правимъ отъ желанието да не създаваме сътресения въ единъ съблименъ моментъ, когато стопанското положение на народъ и държава налага едно по-внимателно отнасяне къмъ голѣмитѣ стопански проблеми, които ние има да разрешаваме тукъ въ този моментъ.

П. Стайновъ (д. сг): Съгласни сме и ние съ него.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И въ този редъ на мисли, азъ казвамъ: ние не се отказваме отъ началото. Ако нашитѣ добре разбрани интереси не бждатъ защитени, ако интереситѣ на онова население, въ името на което ние сме дошли тукъ, не бждатъ защитени, не единъ законъ за картелитѣ, не два, но и десетъ такива закони да създадете, нѣма да спасите картелитѣ съ цената на нищо. Тогава ние ще създадемъ законъ съ членъ единственъ: „Премахнатъ се картелитѣ“. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Направете го и сега!

Д. Апостоловъ (д. сг): Само литературно правите.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Но ние направихме една голѣма стѣпка напредъ. Ние искаме да разберете и вие, сговориститѣ, че ние не сме безогледни като васъ въ политиката си.

П. Попивановъ (з): Ще дадемъ това, което трѣбва на народа.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние сме хора на стопанския просперитетъ, на последователността. Но вие ни обвинявате, че сме викали противъ картелитѣ. Ние и днесъ викаме противъ картелитѣ. Съ този законопроектъ ние искаме да сложимъ прѣти въ колата на картелитѣ, за да не си разиграватъ тѣ коня така, както искатъ, и за да не могатъ да тормозятъ производителното българско население.

П. Стайновъ (д. сг): И ние сме съгласни.

Л. Станевъ (раб): (Къмъ д-ръ Г. М. Димитровъ) Вие всички сте се качили въ колата на картелитѣ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ако картелитѣ не съзнаятъ това, ако тѣ побързатъ да се трансформиратъ и да минатъ къмъ други форми — каквито, вѣрвамъ, сѣ имъ подшушнати вече отъ голѣмитѣ имъ адвокати отъ срѣдитѣ на Демократическия сговоръ; извинявайте, но тѣ нѣма да успѣятъ — тогава недейте ни обвинява, че ние можемъ да създадемъ новъ чл. 4. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) Ние можемъ да създадемъ тогава и чл. 5, ако щете!

Нѣкой отъ лѣвицата: А-а-а!

А. Пиронковъ (д. сг): Новъ чл. 4 отъ закона за народната катастрофа, за да ограбватъ пакъ народа!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Да, да, г. Пиронковъ, Вие, които сте се научили: съ дѣсната рѣка въ лѣвния джобъ, (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) недейте смѣта, че ние ще ви оставимъ така безотговорно да се ширите изъ тая нещастна земя. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството) Мина онова блажено време. Мина времето, когато Вие се ширѣхте спокойно и грабѣхте колкото искахте.

А. Пиронковъ (д. сг): Знамъ съ каква целъ създадохте чл. 4 отъ закона за народната катастрофа.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И ние ви знаемъ. Намъ е обяснима вашата тѣга. Тя е затуй, че нѣма вече да ви позволимъ повече да дерете кожата на българския народъ. (Рѣкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Вѣрно!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И ако ние се съгласяваме съ такива мѣрки, каквито предвижда тоя законопроектъ, то е заради това, защото вие докарахте страната до това плачевно положение, за да не можемъ да предприемемъ още въ първия моментъ отъ идването ни на властъ едни решителни реформи, които да облекчатъ положението.

Нѣкои отъ лѣвницата: А-а-а!

П. Стайновъ (д. сг): Оправдавайте безсилието си.

Д. Апостоловъ (д. сг): Не ви е откритъ още конгресътъ. Чакайте, бе джанъмъ!

П. Попивановъ (з): Завиждайте ни заради реформитѣ.

Т. Бончевъ (д. сг): Понеже има недоволство въ вашия съюзъ отъ безсилието ви, забранихте съ полицията конгреса на томовиститѣ и на Станю Златевъ. (Възражения отъ земледѣлцитѣ)

П. Попивановъ (з): Най-малко вие имате право да говорите.

П. Стайновъ (д. сг): Защо имъ забранихте конгреса?

Министъръ Д. Гичевъ: Много ли ви е мѣчно за тѣхъ? За Станю Златевъ ви е мѣчно — виждамъ азъ. Кажете си!

П. Стайновъ (д. сг): Той бѣше вашъ приятелъ миналата година.

Министъръ Д. Гичевъ: Но сега е ваше орѣдие.

П. Стайновъ (д. сг): Той е вашъ приятелъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Сега е вече подъ ваша закрила. Гледамъ ви, че много се застъпвате за него.

Т. Бончевъ (д. сг): Ние се застъпваме за всѣкиго, който иска да живѣе свободно въ тая страна.

Отъ земледѣлцитѣ: Ей-й-й!

А. Капитановъ (з): Не те е срамъ. И ти се застъпвашъ за свободитѣ на хората. (Пререкания между нѣкои сговористи и земледѣлци) По време на изборитѣ ти бѣше джелатинъ. Ти напердаши една телефонистка въ Търновската телефонна станция.

Т. Бончевъ (д. сг): Нѣма нужда отъ голѣми словоизлияния.

А. Капитановъ (з): Фактъ е, че ти би една жена презъ време на изборитѣ.

Т. Бончевъ (д. сг): Кого съмъ билъ?

А. Капитановъ (з): Една телефонистка въ Търново. И ти ще се застъпвашъ за свободата на хората!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. г. народни представители! Азъ трѣбва да призная, че въ България нѣма картели, които си поставятъ за целъ увеличаване на пласментъ и производство безъ спекулативни подбуди. Нѣма картели, съ такива благородни цели; нѣма картели, които въ своитѣ действия да иматъ присърдце не само своитѣ интереси — ние не

имъ отричаме правото да пазятъ своитѣ интереси — но и преди всичко интереситѣ на консоматоритѣ, които ще поглѣщатъ тѣхното производство. Добре разбранитѣ интереси на всички стопански предприятия предполагатъ, преди всичко, едни коректни отношения между производителъ и потребителъ. У насъ винаги е обратното. У насъ винаги картелитѣ сѣ поставени само на спекулативна база. У насъ картелитѣ не държатъ смѣтка за потребителъ. И ние върху това искаме да ви обърнемъ вниманието. Вие казвате: „Норми“. Но кажете ни вие пъкъ нормитѣ, въ които се движатъ картелитѣ при опредѣляне на своитѣ цени. Кажете ни нормитѣ, въ които се движатъ тѣ въ своята стопанска дейностъ, и ние ще ви кажемъ основната норма, отъ която нѣма да излизаме. Ние ще ви дадемъ граници, ще ви дадемъ едно ограничение на оня периметъръ, до който ще се движимъ, когато ще опредѣляме кое е извънъ мѣрката и кое е законно.

Ц. Бобошевски (д. сг): Понеже това е една трудна работа, затова ние ви казваме, че единственото сръдство за борба съ монополнитѣ цени и картелитѣ е конкуренцията, било вътрешна, било външна.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Кажете ми: може ли да има конкуренция, когато има картели?

И. Лѣкарски (д. сг): Премахнете ги, не ги покровителствувайте!

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Г. Петко Стайновъ ни прави толкова глупави, смѣтайки, че нѣма да разберемъ, какво значи да имашъ единъ картелъ и какво значи преди всичко организиране на картелна основа въ името на своитѣ чисто егоистични интереси.

П. Стайновъ (д. сг): Не съмъ смѣталъ никого за глупавъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Вие одеве казахте, че картелитѣ въ своята конкуренция щѣли да отидатъ дотамъ, щото щѣли да се понижатъ ценитѣ, та трѣбвало да се постави една граница, да се каже „неоправдано високи цени“.

П. Стайновъ (д. сг): Не сте ме разбрали, г. Димитровъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ами че кои сѣ тѣзи картели, които въ конкуренцията ще отидатъ дотамъ, щото да свалятъ ценитѣ на продуктитѣ подъ тѣхната производствена стойностъ?

П. Стайновъ (д. сг): Г. Димитровъ, позволете.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Моля.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ искахъ да кажа следното: некартелиранитѣ предприятия се намиратъ въ постоянна борба и, вследствие на тая язвителна борба, ценитѣ падатъ. Съгласяватъ се предприятията, които досега не сѣ картелирани, съ целъ да се постигнатъ само нормални цени. Този картелъ ще го преследватъ ли или не? Само това е въпросътъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Въ законопроекта това е опредѣлено ясно и категорично. Щомъ тѣ нѣматъ спекулативни цели, щомъ не преследватъ извънредно високи цени, нѣма да се преследватъ.

П. Стайновъ (д. сг): Тогава сме съгласни.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ами че нали има картелна комисия, картеленъ съдъ? Нали затова тѣ сѣ създадени?

П. Стайновъ (д. сг): Затуй искамъ да се сложатъ думитѣ: „неоправдано високи цени“.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Вие отивате дотамъ, че обвинявате цѣло едно министерство. Азъ съмъ съгласенъ, че произволи може да има, че е необходимо да има по-строгъ контролъ. Но ние не можемъ да отидемъ въ своята безогледна критика дотамъ, щото да подценимъ единъ голѣмъ държавенъ институтъ, какъвто е едно министерство, и да го обвинимъ въ гешефтарство.

П. Стайновъ (д. сг): Такава дума нѣма казана отъ никого отъ насъ.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Тогава ще трѣбва да създадемъ специални закони за контролъ на министерствата!

И затова аз казвам: това сж уйдурми — извинете ме за израза. Аз смѣтамъ, че вие искате да създадете единъ пропускъ, вие искате да избавите картелитѣ отъ тая контрола.

Министъръ Г. Петровъ: Да, точно тъй.

П. Стайновъ (д. сг): Нѣмаме това намѣрение.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): Ние не можемъ да създаваме пропуски, ние искаме колкото се може по-строги санкции да създадемъ, за да можемъ да бждемъ сигурни, че нашиятъ законъ ще постигне своята целъ . . .

П. Стайновъ (д. сг): И ние искаме сжщото — срещу спекулацията.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): . . . и че не картелитѣ ще се наложатъ на държавното управление и на министерството, а министерството ще се наложи на картелитѣ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) Това е нашето разбиране.

П. Стайновъ (д. сг): Съгласни сме и ние.

Д-ръ Г. М. Димитровъ (з): И въ тоя редъ на мисли азъ казвамъ: за насъ чл. 11 и чл. 14, особено съ последната си точка четвърта, сж священото въ законопроекта за контрола върху картелитѣ. И ако ние не поддържаме своето ясно и категорично становище за премахването на картелитѣ, то е именно само възъ основа на вѣрата, която ние хранимъ къмъ този законопроектъ, който трѣбва да удуши спекулата и грабежа, и специално — къмъ тия толкова ясни и опредѣлени постановления на чл. чл. 11 и 14. Иначе вие не можете по никой начинъ да ни кандайдисате да гласуваме единъ законъ, съ който ще узаконимъ едно беззаконие за натрупване на по-голѣми печалби, за едно безконтролно действие на картелитѣ. Ние искаме това и, ако вие сте истински политици; ако вие сте общественици, преди всичко, че тогава хора на каквито и да е фракции и стопански организации, вие не ще го отречете.

Г. Момчиловъ каза, че стопанскитѣ форми се мѣнятъ. Мѣнятъ се, г. Момчиловъ. Днесъ имаме една стопанска форма, единъ начинъ на стопанисване, а утре ще дойде другъ. Обаче вие искате да изкарате, че безъ картели не може, че тѣ сж идеалната форма на рационално производство. Ще дойде време, и вие ще се увѣрите, че може и безъ картели. Защото ако днесъ имаме организиране на стопанството на базата на картелитѣ, утре ще има организиране на производството и на пласмента на базата на едно кооперативно движение, съ помощта на което ще се съвземе народното стопанство. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството) И затуй ние създаваме чл. чл. 11 и 14 — разберете го добре — за да не дойдемъ до новъ чл. 4, специално по отношение на картелитѣ. И трѣбва да прецените добре нашето искрено желание да сътруднимъ на държавата, на стопанския просперитетъ на българския народъ, да не му препрѣчваме пътя и да му създадемъ условия, които ще могатъ въ утрешния день да тикнатъ страната къмъ истинския спасителенъ пътъ на стопански напредѣкъ. Така ще се създаде, безспорно, хармония между всички съсловия и ще се даде възможностъ, преди всичко, на днесъ онеправданитѣ съсловия, на днесъ онеправданитѣ работни български граждани да бждатъ третирани еднакво и да не могатъ да бждатъ ограбвани отъ разни хищнически организации, каквито досега сж били сж картелитѣ въ България. (Ржкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Има думата народниятъ представителъ г. Асенъ Бояджиевъ. (Оживление)

А. Капитановъ (з): Трѣбваше Петко Напегозъ да излѣзе и да прочете нѣщо за Русия.

А. Бояджиевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ние си казахме думата още при първото четене на законопроекта и сега ще повторимъ сжщото . . .

А. Капитановъ (з): Нѣма нужда.

А. Бояджиевъ (раб): . . . въ връзка съ демагогията на ораторитѣ, които взеха думата.

Що сж картелитѣ? Картелитѣ сж споразумения на капиталисти, за да могатъ да налагатъ каквито искатъ цени на стокитѣ, които произвеждатъ, за да трупатъ извънредно голѣми печалби. Тѣ, отъ друга страна, сж сдружения, за да могатъ да налагатъ и низки цени на суровитѣ

продукти. Вземете примѣра съ захаръта. Докато Чехославия ни предлага захаръ по 2-40 л. килограмътъ, докато съветска Русия ни предлага захаръ по 2 л. килограмътъ, ние въ България я ядемъ по 30 л! Съ какво се обяснява това? Обяснява се именно съ сжществуването на захарния картелъ. Отъ друга страна, за да не проникне съветската и чехската захаръ въ България, причината сж колосалнитѣ мита, които се взематъ на захаръта, която се внася отъ чужбина. И азъ питамъ: вие, които декламирате противъ картелитѣ, какъ ще се борите противъ тѣхъ, когато не премахватъ митата, за да могатъ да дойдатъ чужди стоки да конкуриратъ?

А. Капитановъ (з): Мжчно ще стане.

А. Бояджиевъ (раб): Вие вчера гласувахте закона за увеличение на митата и въвеждането на нови мита. Азъ ви питамъ: какъ ще се борите противъ картелитѣ съ този законопроектъ? Какво представя той отъ себе си? Погледнете глобитѣ, които се налагатъ по него. Тѣ сж въ такива размѣри, че всѣки картелъ ще предпочита да плати тия глоби, отколкото да се откаже отъ повишението ценитѣ на продуктитѣ за потрѣбление и намаление на ценитѣ на суровитѣ продукти. Това сж нищожни глоби. Тѣ ще си платятъ глобитѣ и ще си разиграватъ кончето тъй, както си искатъ. А вършатъ се чудовищни работи! Напр., тютюнитѣ често пжти се горятъ отъ производителитѣ, затуй защото тютюневиятъ картелъ издебва най-удобния моментъ, за да обере тютюнитѣ на производителитѣ.

Д. Ачковъ (нац. л. о): Нѣма такова нѣщо! Това е голѣма лъжа!

А. Капитановъ (з): Когато се горятъ тютюнитѣ, производителитѣ печели, защото се повишаватъ ценитѣ. Вие не знаете какво говорите.

А. Бояджиевъ (раб): Производителитѣ предпочитатъ да изгарятъ произведенията си. Напр., въ Плѣвненъ имаше случай, когато единъ селянинъ закаралъ цѣла кола жито на пазара, и понеже му предлагали съвършено нищожна цена, той вземалъ половинъ килограмъ газъ, полѣлъ житото и му драсналъ, клечка кибритъ. Това сж картелитѣ!

Освенъ глобитѣ, сега предвиждате и една картелна комисия, която се състои изключително отъ представители на капиталиститѣ и на държавата. Тамъ нѣматъ представители нито селянитѣ, нито работницитѣ. Вънъ отъ това, подъ страхъ на наказание, нито единъ членъ на тая картелна комисиия не може да изнесе абсолютно никакви сведения за работата ѝ. Вие сте се оградил отъ маситѣ; ужъ ще защитавате маситѣ съ този законъ, а не имъ позволявате да надникнатъ какво става въ тая картелна комисиия! (Глъчка)

А. Капитановъ (з): Чиновницитѣ капиталисти ли сж?

Председателствуващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Г. Бояджиевъ! Съгласно правилника, при второто четене вие сте длъжни да говорите само по чл. 11.

А. Бояджиевъ (раб): По чл. 11 говоря. Джанкардашлийски по кой членъ говорѣ? Този, който бѣше преди мене — д-ръ Димитровъ — по кой членъ говорѣ? Всичкитѣ, които говориха, по кой членъ говориха? — Всички говориха въобще по картелитѣ.

Единствената ефикасна борба противъ картелитѣ е да се намалятъ ценитѣ на индустриалнитѣ стоки, да се премахнатъ данѣцитѣ, за да не бждатъ селянитѣ и производителитѣ принуждавани отъ капиталиститѣ, или заради дългове, да си продаватъ хранитѣ на нищожни цени.

Министъръ Д. Гичевъ: Въ Русия има ли данѣкъ върху оборота?

А. Бояджиевъ (раб): Въ Русия има единъ единственъ данѣкъ. Тамъ 35% отъ селянитѣ сж освободени отъ плащане на всѣкакъвъ данѣкъ. (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ)

Министъръ Д. Гичевъ: Азъ ще Ви донеса бюджета на съветска Русия, за да видите кой плаща данѣцитѣ.

А. Бояджиевъ (раб): Донесете ми бюджета, за да видимъ какво е, но пустнете и една делегация, за да отиде въ Русия и да види какво има тамъ. Но азъ ще Ви кажа, че тамъ има единъ единственъ данѣкъ върху дохода,

обаже малоимотните: не плащат абсолютно никакъв данък.

Министър Д. Гичев: Нали нѣма капиталисти и богаташи?

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Нали има равенство! (Глъчка)

Министър Д. Гичев: Шом нѣма данѣци, кой издържа тази държава? Там селяните и работниците плащат три пѣти повече, отколкото плаща българският селянин. Там житото се събира на по-евтина цена, отколкото се плаща на българският селянин. Най-евтино жито у руското жито.

А. Бояджиев (раб): Въ Русия не се издържат капиталисти, които да ограбват работниците и селяните. (Глъчка)

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Там се издържат английски и американски капиталисти!

А. Бояджиев (раб): От друга страна, ние искаме премахване на митата. Ето, това е борбата против картелитѣ. Но вие заграждате страната съ високи митнически граници. Това не е нищо друго, освенъ демагогия. От друга страна, трѣбва да се оставят работниците и селяните да водят свободно своята борба. . .

Министър Д. Гичев: Това не е по картелитѣ.

А. Бояджиев (раб): Какъ да не е по картелитѣ? — . . . а не да се стрелятъ, избиватъ и да се тикатъ въ Дирекцията на полицията и въ затворитѣ.

Министър Д. Гичев: Раковски кѣде е? Въ Русия има тероръ и спрямо работниците, и спрямо бившитѣ комунисти — собственитѣ партизани.

Г. Костов (раб): За труповѣтѣ въ Дирекцията на полицията кажете нѣщо, г. Гичевъ.

Министър Д. Гичев: Ако има тероръ, той е въ Русия, и то не само спрямо буржоазията, но и спрямо опозицията на Сталинъ. Кѣде е Раковски, кѣде е Бухаринъ, кѣде сѣ башитѣ на революцията? — Тѣ сѣ въ каторгата, въ Сибиръ и задъ граница. (Възражения отъ работниците)

А. Бояджиев (раб): Азъ ще Ви кажа кѣде е Раковски. Раковски и Троцки сѣ измѣнници.

А. Капитановъ (з): (Къмъ работниците) Вие всички сте лѣжци! Вие вдигнахте голѣмъ шумъ около изборитѣ въ Шуменъ, че имало тероръ, а него день въ Шуменъ не е имало нито единъ стражаръ.

Д-ръ Г. М. Димитров (з): Раковски и Троцки не сѣ измѣнници на тезиситѣ на Третия интернационалъ, а сѣ измѣнници на Сталина, и затуй ги преследватъ. Тѣ сѣ по-ортодоксални комунисти отъ Васъ и отъ Сталина. (Възражения отъ работниците)

А. Бояджиев (раб): Трѣбва да се възстановятъ търговскитѣ връзки съ Съветския съюзъ, за да може съветската индустрия да конкурира срещу картелитѣ, и тогава тѣ ще изчезнатъ сами по себе си. (Ржкоплѣскания отъ работниците. Глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Изглежда, че бележката, която единъ отъ нашитѣ другари направи тукъ, ще има пълно оправдание за г. Бояджиева. Той, наистина, иска да използва многолюдието въ галерията, за да направи една пропаганда на политиката, която поддържа, на идеитѣ на съветска Русия, изпълнявайки своята длъжностъ: да бѣде вѣренъ агентъ на руската политика въ България, а не на българската политика, която се води въ интереса на тѣзи, за които тѣ ужъ мислятъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Г. Костов (раб): Ние водимъ политиката на работниците и селяните, а вие сте проводници на политиката на западнитѣ капиталисти. (А: Неновъ става да възрази нѣщо, но въ този моментъ квесторътъ Н. Гашевски, стоящъ задъ

гърба му, го дръпва и принуждава да седне на мѣстото си. Възражения отъ работниците. Веселостъ и ржкоплѣскания отъ мнозинството) (Глъчка)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни)

Министъръ Г. Петровъ: Г. г. народни представители! Твърде странно е единъ поклонникъ на съветска Русия да излѣзе на тази трибуна и да говори противъ картелитѣ, когато мисълта, политиката на съветската държава е за картелитѣ, когато търговията на руската държава се върши чрезъ картелитѣ. (Възражения отъ работниците) Картелната система, трѣстоветѣ, които сѣдни по-голѣми организации отъ картелитѣ, е въведена въ съветска Русия и чрезъ нея тя търгува. (Възражения отъ работниците)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Предупреждавамъ г. г. народнитѣ представители да не прекъсватъ г. министра.

Министъръ Г. Петровъ: (Къмъ работниците) Недейте вика, нѣма да заглушите мисълта ми. Вие не искате да се чуе това, което е изобличително за васъ, защото мислите да държите въ заблудение обществото.

Когато се разискваше законопроектътъ по начало, азъ ви цитирахъ мненията, които сѣ поддържали въ международната конференция по стопанскитѣ въпроси въ Женева разнитѣ представители на политическитѣ и икономическитѣ теории и тенденции, представители на работниците и представители на съветска Русия. Ще ми позволите да ви процитирамъ още веднѣжъ мнението на г. Сокольниковъ, днесъ дипломатически представителъ на съветска Русия въ Лондонъ, който е участвувалъ въ тази конференция и който е подчерталъ, че сѣ всички усилия трѣбва да се поддържатъ трѣстоветѣ — не нашитѣ мѣнички български картели, а голѣмитѣ трѣстове. (Възражения отъ работниците) Тѣзи господа (Сочи работниците), които нѣматъ хаберъ отъ политическа икономия, за която приказватъ, . . .

Отъ работниците: Е-е-е!

Министъръ Г. Петровъ: . . . които никога не сѣ я прочели, които нѣматъ понятие по икономическитѣ въпроси, не вършатъ нищо друго, освенъ да приповтарятъ у насъ известни фрази, които могатъ да дразнятъ, така или иначе, общественото мнение и да го подвеждатъ срещу дейтелността на правителството.

Нѣкой отъ работниците: Това е стара пѣсенъ.

Министъръ Д. Гичев: Нали сѣ „стрелци“!

Министъръ Г. Петровъ: Вие ще си спомните, г. г. народни представители, че когато разисквахме по принципъ законопроекта за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени, пакъ излѣзе представителъ на комунистическата група да говори отъ тази трибуна по законопроекта, но за интереситѣ на работническото, за интереситѣ на селянитѣ-производители нито една дума не се спомена отъ тѣхния ораторъ. Дори г. проф. Данаиловъ имъ направи упрѣка, че тѣ не сѣ застъпили за защита интереситѣ на работниците, които ужъ представляватъ тукъ, въ тази Камара. (Възражения отъ работниците) Тази речъ на представителя на комунистическата група е стенографирана, тя е записана въ дневницитѣ на Народното събрание, и азъ бихъ желалъ, г-да, (Сочи работниците) да ме изобличите, ако можете. (Възражения отъ работниците)

Председателстващъ Н. Шоповъ: (Звъни) Предупреждавамъ ви, г-да, за последенъ пѣтъ, да не прекъсвате г. министра, сѣщо — и всички г. г. народни представители.

Министъръ Г. Петровъ: Въ законопроекта за контролъ върху картелитѣ и монополнитѣ цени най-важнитѣ постановления се съдържатъ въ чл. 11, 12, 13, 14 и 15. Особено важенъ е чл. 11 и следователно, обяснимо е, защо по този членъ се развиха такива оживени дебати, защо едни господа поискана да подценятъ нашето дѣло, дѣлото на Народния блокъ, защо се опитаха, по единъ маниеръ, присѣщъ на политическата имъ принадлежностъ, да измѣстятъ въпроса и да подвеждатъ народното представителство да изхвърли най-важнитѣ постановления отъ този членъ, . . .

Министъръ Д. Гичев: Старъ народняшки маниеръ.

И. Лъкарски (д. сг): Не прилича да говорите така отъ министърското мѣсто.

Министъръ Г. Петровъ: ... а други се опитаха да го обезличатъ. И правъ бѣше г. Джанкардашлийски като каза: „Ей тукъ се проявява разликата между васъ и насъ“. И азъ подчертахъ тая мисль по-рано въ своята речъ. Вамъ прави впечатление, че се установява единъ режимъ на контролъ върху картелитъ, какъвто не е имало презъ времето на Демократическия сговоръ. Вие не сте свикнали съ това. Вашето съзнание е привикнало да се фаворизиратъ онѣзи организации, които създаватъ блага и които даватъ възможностъ да се ползуватъ отъ тѣзи блага само имотно поставенитъ добре. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) Вие не можете да разберете какъ ще се внесе единъ законопроектъ тукъ отъ правителството, който да защити интереситъ на широкото българско общество. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) Това ви се вижда ересь. Това ви се вижда ересь, защото никога вие не сте мислили за интереситъ на това общество. И, за да обезначите това законодателство, вие разправяте, че се откървала вратата на произвола, защото на личната, на субективната преценка на картелната комисия, било предоставено да се произнесе, кой картелъ действа помимо или противъ разпорежданията на закона, кой уврежда интереситъ на народното стопанство и т. н. и т. н. И подхвърляте, че е възможно да се създаде единъ редъ, при който да ставатъ злоупотребления. Да, съществуватъ закони и презъ вашето 8-годишно управление и съвѣстътъ ви бѣше много чиста. Зная! Но, въпрѣки тия закони, ние сме свидетели на факти, които възмущаватъ цѣлото българско общество. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството) Говорите за съвѣст! При наличността на законъ вие изнесохте бариранитъ облигации въ чужбина, за да продадете интереситъ на българската държава.

Отъ мнозинството: Позоръ! (Ръкоплѣскания)

Министъръ Г. Петровъ: И днесъ вие имате смѣлостъ да подхвърляте тия подозрения тукъ, когато единъ законъ ще се създаде не за да охранява интереситъ на тия, на които вие служите, а за да охранява интереситъ на широкото българско общество, на консоматоритъ въ България. Вие трѣбва да държите точна смѣтка за приказнитъ си, защото страницитъ на близкото минало сж изпестрени съ толкова факти, които биха могли да затворятъ всѣка уста отъ тая страна. (Сочи сговориститъ) (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): И отъ по-далечното минало ...

Министъръ Г. Петровъ: Нека отида по-нататкъ, по-конкретно срещу възраженията, които ми правятъ.

Казватъ г. г. Бобошевски и Момчиловъ: „Необяснени понятия, неспецизирани положения има въ чл. 11, въ точка „а“ и въ точка „г“, защото се говорило за „неоправдано високи цени“. Какво казваме ние? Ние казваме, че не сж позволени и сж нищожни по право, — думитъ „абсолютно нищожни“, въ тоя смисль, колега Деневъ, сж употребени — всички картели, които сж образувани съ цель да поддържатъ неоправдано високи цени. И при разискванията на първо четене се повдигна този въпросъ, както отбелязатъ г. Куртевъ: дали да се касае това до цени или до печалби? И азъ възразихъ тогава — и г. Куртевъ много удачно възрази съ примѣри изъ дейността на нашитъ предприятия — че не можемъ да говоримъ за печалби въ нашия случай, че ще трѣбва да говоримъ за цени, защото ценитъ сж едно понятие, което по-лесно се поддава на контролъ и въ което обективнитъ елементи по-лесно се откриватъ, намиратъ и преценяватъ. Ако говоримъ за печалби, тогава биха се избѣстили и целитъ на нашия законъ. Г. Куртевъ ви цитира единъ случай, безъ да го доразвие — случай, който сега ще доразвия азъ. Въ предприятията за производство на бергманови трѣби г. г. директоритъ сж си предвидили заплати по 20.000 л., по 30.000 л., въобще голѣми заплати. Тамъ има главенъ директоръ, технически директоръ, административенъ директоръ и т. н. Такива длъжности и такива заплати имаме и въ други дружества у насъ. Ако бихме усвоили вашата препорѣка, тия заплати ще се отразяватъ и се отразяватъ затъ върху ценитъ. Трѣбва да признаемъ, че, като производствени разноски, тѣ влизатъ въ състава на печалбата и я намаляватъ. Така ли е въ сжщността? Въ сжщността печалбата по този начинъ се увеличава, а за функционирането на едно предприятие не е необходима, по една обективна преценка, наличността на толкова много директори: главни, административни, технически и т. н.

Виждате, следователно, по какви начини много отъ нашитъ индустриални предприятия прикриватъ своитъ печалби подъ формата на производствени разноски.

П. Деневъ (р): За да ошегятъ и фиска — да не платятъ данъци.

Министъръ Г. Петровъ: За да ошегятъ фиска и консоматора и за да заблудятъ обществото, че производството имъ струва скъпо. И ако, както каза г. Куртевъ, по калкулацията, която ще ни представи фабриката за производство на бергманови трѣби, тия трѣби й струватъ по нейнитъ книги 6-50 л., нима има нѣкоя властъ въ тая държава, която да не знае колко струватъ тия трѣби въ Германия, която да не знае колко биха могли да се доставятъ тукъ, и която да признае смѣткитъ на това предприятие за обективни и да ги използва въ отношенията, които законътъ ще държи спрямо дейността на това предприятие? Какъ е възможно да се измѣстимъ отъ тази позиция? Тогава ние не бихме могли да посегнемъ никжде, защото спекулацията въ това отношение е толкова специфицирана у насъ, че законътъ не би могълъ да обхване нищо. Следователно, ние ще търсимъ неоправдано високи цени съобразно нивото на ценитъ, създадено обективно въ живота, които цени се оправдаватъ отъ обективната обстановка; тѣхъ ще вземемъ за мѣрило и за поводъ въ нашата по-нататъшна дейностъ.

Вие, г. Бобошевски, говорите за нѣкакъвъ процентъ въ печалбитъ. Но азъ Ви питамъ, уважаеми г. Бобошевски, подава ли се всѣко едно предприятие на една определена или на една обща норма, на единъ общъ критерий?

Ц. Бобошевски (д. сг): Затуй азъ казахъ да има маржъ отъ 15 или 20%. Това е нормалното.

Министъръ Г. Петровъ: Има индустрии у насъ, които съществуватъ твърде отдавна, капиталистъ на които сж амортизирани и на които производствени разноски сж по-малко. Тамъ критериятъ е единъ, а въ други индустрии — другъ. А когато говоримъ за печалба, която картелната комисия ще определи, разбираме това, което нормално съществува въ живота. Ако е прието за едно търговско предприятие да има една печалба отъ 10%, тъкмо тази печалба ще бѣде включена въ цената на продуктитъ, както това става сега при нормировката на ценитъ на предметитъ отъ първа необходимостъ. И днесъ имаме комисариатъ по продоволствието, който нормира ценитъ, който ги определя възъ основа на едни калкулации, и който не се ръководи отъ единъ установенъ чрезъ закона критерий. Станаха ли нѣкакви злоупотребления, питамъ азъ? Напротивъ, дейността на комисариата по продоволствието е въ полза на консоматоритъ, на широкото общество. А, другъ е въпросътъ, ако вие искате, щото дейността на комисариата по продоволствието и дейността на картелната комисия, въпрѣки целитъ, които преследва нашиятъ законъ, да бѣде въ полза не на интереситъ на консоматоритъ, а на интереситъ на фабрикантитъ. Е добре, тази комисия не може да служи на тѣзи интереси, ...

П. Стайновъ (д. сг): Никой не иска това.

Министъръ Г. Петровъ: ... защото законътъ е създаденъ за защита интереситъ на консоматоритъ. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): Приказки! Никой не иска туй.

Ц. Бобошевски (д. сг): Ние поддържаме, че въ България нѣма истински картели, а има *ring de spéculation*.

Министъръ Г. Петровъ: И защото има спекуланти въ България...

Ц. Бобошевски (д. сг): Ако отворите кой да е учебникъ по политическа икономия, ще видите, че има разлика между картели и съглашения за спекуляция. Едното се казва *ring de spéculation*, а другото — картели.

Министъръ Г. Петровъ: И защото имало въ България спекуланти, както казвате вие и както Ви приглася и г. Стайновъ, тъкмо за да ограничите спекулантитъ ли, вие, г. Стайновъ, поискате вчера да премахнемъ отъ контрола на закона предприятията, които се ползуватъ съ облаги по закона за насърчаване мѣстната индустрия? Има ли нѣкаква логика?

П. Стайновъ (д. сг): Най-голѣмата ваша грѣшка е тази. Ще видите.

Министъръ Г. Петровъ: То е въпросъ на преценка.

П. Стайновъ (д. сг): Ще бждемъ живи да видимъ.

Министъръ Г. Петровъ: То е въпросъ на преценка. Но логиката ви е важна: вие правите опозиция само отъ желание да запазите едно състояние на благоприятствувание интереситъ, на които вие служите.

По-нататкъ, г-да. Става въпросъ за буква „б“ отъ чл. 11, противъ която се обявяватъ. Въ тая буква се казва: „ограничаване производството и пласмента му, съ цель за увеличаване на ценитъ“. Това е много очевидно, и нѣмаше нужда да се повдига въпросъ отъ г. Стайнова за кои цени се говори: когато картелътъ се създава съ цель да се създаде възможностъ за увеличаване нормалнитъ цени, тогава неговата дейтелностъ се преследва.

По-нататкъ, точка „в“, противъ която се обявява г. Бобошевски, се касае до „намаление нормалнитъ цени на суровитъ продукти и работнишкия трудъ“. Понеже „цени“ е въ множествено число, очевидно въпросътъ се касае до намаление нормалнитъ цени на суровитъ продукти и работнишкия трудъ. Все сѣщото е, но стилистично това може да е по-хубаво. Съ тая точка азъ съмъ целилъ да запазя отъ спекулация производителното население въ България, да не допустна на нѣколко фабрики за вѣжа, да кажемъ, при наличността на много конопъ, произвежданъ у насъ, да се съгласятъ да купуватъ конопа на евтини цени, и по такъвъ начинъ, понеже нашиятъ производител не може да изнесе навънъ производството си, да му създадатъ чувствително накрънение на интереситъ. Нима вие искате да остане тоя произволъ въ страната — фабрикантитъ да използватъ това състояние на нѣщата, за да могатъ да биятъ ценитъ на нашитъ сурови продукти? Мене ми се струва, че индустрията не би отговорила на своето обществено предназначение, ако би била оставена свободно да върви въ това направление и да създава една експлоатация, неоправдана съ нищо.

И, по-нататкъ, за голѣмо огорчение на комуниститъ, азъ съмъ предвидилъ въ законопроекта една друга клауза — да покровителствуваме цената на работнишкия трудъ. А по-нататкъ ще видите, че се покровителствува не само цената на работнишкия трудъ, но, както е казано въ чл. 14, нѣма да се допустне и намаление на работнишкия персоналъ въ фабрицитъ, съ цель за саботажъ. Азъ не съмъ чулъ тукъ, при всички приказки, разправяни отъ тая страна, (Сочи работницитъ) не съмъ видѣлъ нѣкога по-бавински грижи къмъ интереситъ на работниството въ България, откождото сѣ тия грижи, които прокарва днешното правителство. . . . (Възражения отъ работницитъ).

П. Стайновъ (д. сг): Отъ онѣзи, които прокара сговористското правителство за работницитъ.

Министъръ Г. Петровъ: . . . азъ не съмъ чулъ да е направена една по-голѣма защита въ това направление на работнишкитъ интереси, откождото тая, която се прави съ настоящия законопроектъ.

Л. Станевъ (раб): До сега вие изключихте 20 души отъ насъ.

Министъръ Г. Петровъ: Изключихме 20 души, защото дойдохте тукъ, за да оправдаете благоволенieto на Москва къмъ васъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работницитъ). Тая наредба на закона е извънредно важна. Касае се въпросътъ за защита на националния трудъ. При обстановката, въ която се намираме; при икономическото развитие, както то се очертава въ живота; при условията, които сѣ създадени въ Европа, и при възможноститъ за нови усложнения, правителството е длъжно да държи смѣтка за работнишкия трудъ. То не само е длъжно да осигури неговото пласиране въ индустриалнитъ предприятия, но то е длъжно да осигури и едно сносно човѣшко съществуване на работнишката класа. И ето, съ огледъ на това е прокарана наредбата въ чл. 11, буква „в“ — да запазимъ работнишкитъ надници отъ произволни намаления и да осигуримъ приложението на работнишкия трудъ въ индустриалнитъ предприятия. Противъ тази наредба — трѣбва да се забележи това — викатъ г-да комуниститъ. То е затуй, защото тѣ въ своята дейтелностъ никога не сѣ търсили да проявятъ грижи и защита къмъ интереситъ на работницитъ, а, както казахъ, изпълняватъ своята роля на грамофони, които повтарятъ едни и сѣщи изтъркани плочи, пратени имъ отъ Москва. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството. Възражения отъ работницитъ)

Д. Икономовъ (раб): Вие не можете да прокарате едно законоположение отъ финансовъ характеръ, ако не получите благоволенieto на Женева. Това е фактъ. Опровергайте го, ако можете. Това значи агенти на капитализма, това значи агенти на чужда държава, това значи не самостоятелна българска финансова политика.

Г. Костовъ (раб): Вие продавате нашитъ интереси за паница леща.

Министъръ Г. Петровъ: Ние знаемъ, г. Икономовъ, какви сѣ нашитъ задължения по законитъ, които съществуватъ, и въ кръга на тия задължения ние ще действуваме. Но я ми кажете вие, колко пъти ходите въ Парижъ, Лондонъ и Нью-Йоркъ да молите европейскитъ и американски капиталисти да уредятъ борчетъ на царска Русия? Вие, които не сте въ зависимостъ отъ финансовия капиталъ, ходихте да се молите по капнитъ на тия финансови крезовци, за да ви простятъ и анулиратъ дълговетъ, и имъ правите предложения — давате на американски, на французки и германски капитали концесии въ Русия, . . .

Д. Икономовъ (раб): Това е абсолютно невѣрно.

Министъръ Г. Петровъ: . . . и имъ давате всевъзможни други привилегии и облаги тамъ.

Г. Костовъ (раб): А пъкъ вие обикаляте всички европейски капии за заеми.

Нѣкой отъ мнозинството: Не сме ги обикаляли още.

Министъръ Г. Петровъ: По-нататкъ, прави се критика на разпоредбата на буква г отъ чл. 11, въ която се говори за това, че не сѣ позволены картелитъ, които иматъ за цель по нѣкакъвъ другъ начинъ, непредвиденъ тукъ, въ текста на чл. 11, да засегнатъ интереситъ на народното стопанство или общото благо.

П. Стайновъ (д. сг): Азъ искахъ само едно тълкувание специално по тая точка.

Министъръ Г. Петровъ: Азъ се обяснихъ, г. Стайновъ. Нека още веднѣжъ да се разберемъ. — Нашиятъ законъ регламентира дейтелността на картелитъ. Това се изтъква, това личи въ заглавието му, това личи и въ различнитъ му текстове. Ние искаме да контролираме дейтелността на картелитъ и да позволимъ само оная тѣхна дейтелностъ, която не е въ разрѣзъ съ интереситъ на народното стопанство. Когато единъ картелъ, въпрѣки всички санкции, които законътъ предвижда, излѣзе изъ тия рамки и накрънява интереситъ на народното стопанство, ние имаме възможността съ срѣдствата, предвидени въ закона, да се боримъ срещу него, да му наложимъ глоби, да го лишимъ отъ облаги и т. н. Ние имаме най-сетне и най-силното орѣжие срещу него — да го разтуримъ. Чрезъ поставянето въ законопроекта на тая клауза, — да разтуримъ единъ картелъ, който отива противъ интереситъ на народното стопанство — ние подчертаваме основната наша мисълъ въ законопроекта: ще търпимъ онази дейтелностъ, която хармонира съ интереситъ на народното стопанство, която не ощетява интереситъ на българитъ производители, която не ощетява интереситъ на работниството, която въобще участвува въ създаването общо на богатата за нашия народъ. Но когато тая дейтелностъ прекрачи тия предѣли, ние ще я спремъ — ние ще разтуримъ картелитъ.

Вие знаете, че още отъ когато внесохме законопроекта, много отъ картелитъ, които съществуваша, се разтуриха. Не се разтуриха, защото не желаеха по-нататкъ да работятъ така организирани, както сѣ създадени, но защото, предъ видъ на постановленията на закона, трѣбваше да намѣрятъ нови форми, въ които да се излѣятъ. И понеже всичкитъ тѣзи форми, въ които стопанскитъ организации могатъ да се излѣятъ, не се поддаватъ на предвиждане въ момента, когато се създаваше законопроекта, ние поставихме тая клауза, съ цель да обхванемъ въ тая фраза всичкитъ възможни зловредни прояви на индустриални и търговски предприятия, картелирани или въ монополно положение, които биха засегнали по нѣкакъвъ начинъ интереситъ на народното стопанство или общото благо. Ето смисълътъ на тая наредба. Вѣрно, е, че тая наредба развързва все повече и повече ржцетъ на органитъ, които сѣ наточарени да прилагатъ закона, но безъ такава една наредба, законътъ, който се създава за бждеще време, може би не би разполагалъ съ ефикасни срѣдства, за да ограничи тия предприятия. Ето, това е смисълътъ на наредбата на точка г отъ чл. 11.

Въ връзка съ тоя въпросъ, тукъ се засегнаха и други въпроси, които може би нѣмаха особено отношение къмъ него, но които все се касаятъ до сѣщността на законопроекта.

Г. Асенъ Бояджиевъ разправя, че руска захаръ била предлагана тукъ на цена 2 л. килограмътъ. Азъ не съмъ чулъ да е имало такова предложение, макаръ да съмъ министъръ на търговията.

П. Стайновъ (д. сг): Той ще го направи!

Министъръ Г. Петровъ: Никой не го е направилъ до днесъ. Но, г-да, азъ зная, че руска захаръ може да се предлага тукъ по-евтино, отколкото нашата захаръ. Азъ трѣбва да кажа, че и наша българска захаръ се предлага на Цариградския пазаръ по 4—4.50 л.

Г. Костовъ (раб): Правите дѣмпингъ!

Министъръ Г. Петровъ: И ние продаваме тамъ евтино нашата захаръ, защото това е обща политика навсѣкѣде: производството, което има излишци, се опитва да извоюва чужди пазари. Както нашата захаръ се предлага евтино въ Цариградъ, така и сръбскиятъ цементъ се предлага тукъ евтино. Но когато отидете въ Сърбия да си купите цементъ, тамъ нѣма да ви го дадатъ на цената, на която го предлагатъ тукъ. Ако отидете въ съветска Русия да си купите захаръ, най-напредъ нѣма да получите, защото я нѣма, защото ще ви я даватъ съ купонъ (Възражения отъ работниците), но ако случайно това би могло да стане, нѣма да я купите на тая цена, на която се предлага у насъ.

Едно време покойниятъ Стамболийски искаше да ви създаде една комуна, за да блаженствувате. Да ви изпратимъ, бе джанъмъ, въ Русия, щомъ е такъвъ рай! (Ржкоплѣския отъ мнозинството. Възражения отъ работниците)

Г. Костовъ (раб): Въ България ще прекараме въ рай.

Д. Икономовъ (раб): Г. министре! Ше трѣбва тогава да изпратите $\frac{1}{10}$ отъ българския народъ, защото ние и вие (Сочи земледѣлци) сме $\frac{1}{10}$ отъ този народъ. По-лесно ще отидатъ онѣзи, които сѣт $\frac{1}{10}$! (Възражения отъ мнозинството)

Министъръ Г. Петровъ: Ако правимъ това — уяснявамъ мисълта си — то е затова, защото производството на захаръ у насъ е свързано и съ производството на цвекло, защото една частъ отъ тая висока цена отива въ ржцетъ на цвеклопроизводителитъ, а друга частъ отива въ ржцетъ на работника въ форма на надници и т. н. и т. н. — да изчерпимъ този въпросъ.

Следователно вие не можете да спекулирате и всѣки трѣбва да разбере, че, говорейки така, вие правите една твърде демагогска пропаганда. Когато на насъ предлагатъ, условията сѣт едни; когато отидете да купувате въ държавата, която предлага, условията тамъ сѣт други. Тѣ сѣт такива и въ съветска Русия и не могатъ да бждатъ други.

Л. Станевъ (раб): Съ една надница въ Съветския съюзъ работникътъ си купува чифтъ обуца.

Министъръ Г. Петровъ: Съ една надница въ съветска Русия работникътъ си купувалъ обуца, разправятъ отъ тамъ. (Сочи работниците) Толкова цвѣтущо е положението на работниците въ съветска Русия, че дори тамъ, дето ужъ работниците управляватъ, тѣ правятъ стачки противъ своето собствено управление.

Л. Станевъ (раб): Приказки!

Министъръ Г. Петровъ: Не говорете за прелеститъ на Съветския съюзъ, защото много справедливо ви забелязано отъ тая маса моятъ другаръ г. Гичевъ, че тамъ положението е много по-лошо, отколкото е тукъ, . . .

Л. Станевъ (раб): Дайте възможность на делегации да отидатъ въ Русия.

А. Капитановъ (з): Петко нали ходи? Какви още делегати искате!

Министъръ Г. Петровъ: Идете сами, ще ви пратимъ. Кой нѣма да ви разреши да идете тамъ сами! — . . . че ако тукъ нѣкъде сте имали инциденти съ полицията, които въ повечето случаи вие предизвиквате, тамъ сѣществувалъ единъ режимъ, на който служи познатата „чека“ която

не позволява никаква свобода на съвѣстѣта; тамъ не се позволява никакъвъ парламентъ, като тоя тукъ, въ който да дойдатъ представителитъ на опозиционната мисълъ, за да казватъ своето мнение, както вие правите това тукъ (Възражения отъ работниците); тамъ не се пзволява издаването на вестници на ония, които сѣт противъ Съветския съюзъ, както тукъ е позволено на васъ да издавате вестници. Много лошо е въ България, но е малко по-добре, отколкото е въ Русия, защото тамъ противниците на управлението нѣматъ свобода! Тамъ тия, които запалиха революцията и създадоха Съветския съюзъ, днесъ сѣт жертва на тия, които държатъ властѣта въ ржцетъ си. Днешнитъ управници въ Русия не могатъ да търпятъ критиката на единъ Троцки, който е бащата на революцията, който организира червената армия, който има най-голяма заслуга въ създаване идеологията на болшевизма. Изгониха отъ Русия този, който създаде съветска Русия. Изпѣлиха и нашия сънародникъ Кръстю Раковски, следъ като използваха неговитъ способности. Преследватъ всѣка критика, макаръ всѣкого, който вдигне гласъ, който не е доволенъ отъ режима, който сѣт създали сатрапитъ въ Москва. (Ржкоплѣския отъ мнозинството) Това е положението. А у насъ има 30 души работнически депутати въ Камарата, които свободно повтарятъ ежедневно една и сѣща пѣсенъ и се борятъ срещу правителството. Сравнете онова, което е тамъ, и това, което е тукъ, и си направете заключението!

Г-да! Приключвамъ монитъ бележки. Не мога да се съглася съ предложението, които се направиха. Не мога да допусна — защото ще се измѣнятъ целитъ на този законъ — каквото и да е измѣнение на чл. 11, да допусна картели, които могатъ да намаляватъ ценитъ на работническия трудъ, които могатъ да намаляватъ ценитъ на суровитъ продукти, или да ограничаватъ пласмента съ целъ за увеличение ценитъ, или пъкъ да поддържатъ ненормално високи цени. Смыслътъ на тоя законопроектъ, г. Бобошевски, е: да се ограничи зловредната деятельность на картелитъ. Тръгнатъ ли тѣ въ рамкитъ, които законътъ имъ начертава, никой нѣма да ги преследва, никой нѣма да преследва тая имъ деятельность. Тѣ не могатъ да се отклонятъ отъ тия рамки. Когато картелитъ разбиратъ своитъ обществени функции, когато улесняватъ тази деятельность, която ние сме предприели за процвѣтяване на българското стопанство, тогава никой нѣма да ги преследва. Това желаемъ ние отъ тѣхъ. (Ржкоплѣския отъ мнозинството)

Вашитъ поправки, г. Деневъ, сѣт стилистични и могатъ на трето четене да се приематъ. Вие искате да се поправи текстътъ въ смисълъ, че договоритъ или решенията сѣт нищожни по право — nul et non avenu.

П. Деневъ (р): Следъ тая декларация, съгласенъ съмъ това да стане на трето четене.

Министъръ Г. Петровъ: Въпросътъ е да не се измѣни мисълта.

Председателстващъ Н. Шоповъ: Които отъ г. г. народнитъ представители приематъ чл. 11, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Замѣстникъ-докладчикъ И. Куртевъ (нац. л): (Чете

„Чл. 12. Отдѣлнитъ предприятия не могатъ да отказватъ продажбата на производството си направо на търговци и кооперации. Бюрата за общи продажби не сѣт задължителни.“

Г. г. народни представители! Съ съгласието на г. министра, къмъ първото изречение на чл. 12 направихме една добавка, която е приета отъ комисията по Министерството на търговията, но е изпусната при препечатването, съ която добавка текстътъ на чл. 12 става така:

„Чл. 12. Отдѣлнитъ предприятия не могатъ да отказватъ продажбата на производството си направо на търговци и кооперации, нито да налагатъ на сѣщнитъ сключването на сдѣлки по опредѣлени количества отъ разнитъ качества и видове на стокитъ. Бюрата за общи продажби не сѣт задължителни.“

Да обясня смисъла на тоя членъ.

Откато Главното комисарство почна да намалява ценитъ на стокитъ, известни картели у насъ, какъвто е картелътъ между дружество „Гларусъ“ и Солопроизводителната кооперация въ Анхиало, също и пиронениятъ картелъ, налагатъ на купувачитъ опредѣлени количества отъ разнитъ качества и видове стоки. Така, напр., дружество „Гларусъ“, продавайки солта по цена 2.50 л., казва: ще ви дамъ солта по тая цена, обаче ще купите кристална сол.

70% и нечиста соль 30%. По сѣщия начинъ постѣпва и Анхиалската солопроизводителна кооперация. Така постѣпватъ и пироненитѣ фабрики — налагатъ на купувачитѣ опредѣлени количества пирони отъ известни нумера, дължини и дебелини. Сѣщото прави и захарниятъ картелъ, който казва: ще купите обезателно 65% захаръ на пѣськъ и 35% на бучки.

За да се избѣгне именно тоя производъ, който картеланитѣ предприятия вършатъ, и понеже нито въ единъ отъ досега действащитѣ закони нѣма санкции срещу тоя производъ на картелитѣ, предвиди се тая добавка къмъ чл. 12, която моля да бѣде приета.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Г. министре! Имате ли нѣщо противъ?

Министъръ Г. Петровъ: Нѣмамъ нищо противъ. Тая добавка бѣше приета, обаче е пропусната случайно при отпечатване на доклада.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 12 така, както се докладва отъ г. докладчика, заедно съ добавката, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. г. народни представители! Понеже г. г. министритѣ сѣ заети въ Министерския съветъ, правя предложение за заседанието да се вдигне. Следващото заседание ще бѣде въ вторникъ, съ сѣщия дневенъ редъ.

П. Стайновъ (д. сг): Въ честь на конгреса на земледѣлцитѣ.

Председателствуващъ Н. Шоповъ: Ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни съ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието

(Вдигнато въ 19 ч. и 12 м.)

Председателъ: **А. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ШОПОВЪ**

Секретари: **Н. ГАВРИЛОВЪ**
Т. ХР. МЕЧКАРСКИ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**